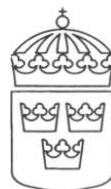

Riksdagens protokoll

1993/94:67

Tisdagen den 1 mars

Kl. 14.00 – 15.57

Protokoll
1993/94:67

1 § Justering av protokoll

Svar på frågor

Justerades protokollen för den 22 och 23 februari.

2 § Meddelande om svar på interpellationer

Till riksdagen hade inkommit följande skrivelser:

Interpellation 1993/94:93

Till riksdagen

På grund av hög arbetsbelastning har jag ingen möjlighet att inom bestämd tidsram besvara Sten Östlunds interpellation om konventionen om arbetsskadeersättning. Interpellationen kommer att besvaras den 21 mars kl. 12.00.

Stockholm den 18 februari 1994

Börje Hörnlund

Interpellation 1993/94:96

Till riksdagen

Beträffande interpellation 1993/94:96 av Sylvia Lindgren (s) om turism och Invest in Sweden får jag meddela att jag inte kan besvara denna inom föreskrivna fyra veckor.

Skälet härtill är utlandsresa. Jag kommer att besvara interpellationen den 25 mars.

Stockholm den 22 februari 1994

Per Westerberg

3 § Svar på fråga 1993/94:363 om handläggningen i Peru av åtal mot medlemmar av landets armé

Anf. 1 Statsrådet ALF SVENSSON (kds):

Herr talman! Bertil Måbrink har frågat mig om regeringens reaktion på handläggningen i Peru av åtal mot medlemmar av landets armé i anledning

av morden år 1992 på nio studenter och en universitetslärare vid Cantuta-universitetet i Peru.

Sedan frågan ställdes har en peruansk militärdomstol den 21 februari dömt två officerare och fyra underofficerare till fängelse i mellan 15 och 20 år för kidnappning och mord på de tio personerna. Vidare dömdes tre officerare till fängelse i mellan ett och fem år för försumlighet. De för mord dömda ådömdes också att betala skadestånd till offrens familjer. Såväl åklagaren som de dömda har överklagat till högre instans.

Domstolsutslaget innebär ett steg i rätt riktning mot eliminering av den i Peru och på vissa andra håll i Latinamerika ofta förekommande tendensen till straffrihet för militärer vad gäller brott mot de mänskliga rättigheterna.

Varje rättssamhälle förutsätter emellertid ett från politiska eller ekonomiska påtryckningar oberoende rättsväsen. Det får inte uppstå misstankar om att särintressen gynnas genom lindrigare eller kanske helt utebliven bestraffning!

Därför oroar uppgifter om att den peruanska kongressen kan ha utsatts för oegentliga påtryckningar innan den i början av februari antog en lagändring som med retroaktiv verkan öppnade vägen för att målet kunde avgöras i militärdomstol. Enligt den nya lagen erfordras numera endast enkel majoritet när Högsta domstolen fattar beslut i sådana frågor. Uppgifter finns också om att enskilda domstolsledamöter utsatts för hot inför omröstningen i Högsta domstolen.

Sammanfattningsvis kommer den svenska regeringen att mycket uppmärksamt följa peruanska myndigheters fortsatta agerande i Cantuta-målet, liksom i andra fall där det gäller att ta itu med brott mot de mänskliga rättigheterna. Det är angeläget att rättvisa skipas och att utdömda och verkställda straff står i rimlig proportion till de gärningar som har begåtts!

Anf. 2 BERTIL MÅBRINK (v):

Herr talman! Jag tackar bistandsministern för svaret. Människorättsorganisationer i och utanför Peru, bl.a. Amnesty International, har klart markerat att det utgör en test på regeringens respekt för de mänskliga rättigheterna huruvida målen mot dem som är skyldiga till morden på universitetsläraren och de nio studenterna från Cantuta-universitetet i Lima, Peru, handläggs i en civil eller i en militär domstol.

Högsta domstolen i Peru beslutade att ärendet skulle handläggas av en civil domstol, vilket hade varit helt riktigt. Men presidenten i Peru skyndade sig att nära nog över en natt låta parlamentet åstadkomma en lagändring, så att en militärdomstol skulle döma de skyldiga. Så har också skett.

Det här är en ren parodi på rättvisa, och det är mycket långt ifrån ett rättssamhälle. Man kan fråga sig varför det här grova övertrampet från presidentens sida gjordes. Såvitt jag förstår beordrades morden på studenterna och läraren från presidentskansliet. Det skulle vara förklaringen till presidentens brådskande att köra över Högsta domstolen.

Visst kan militärdomstolens domar synas vara rätt så hårda – Alf Svensson ser ju domstolsutslaget som ett litet framsteg. Men jurister i Peru har uttalat att domstolsförfarandet var belagt med många oegentligheter, för att framöver kunna möjliggöra en benådning av mördarna.

USA:s utrikesdepartement har kraftigt protesterat mot tillvägagångssättet att lägga över målet till en militärdomstol. Människorättsorganisationer i och utanför Peru har också protesterat. Har Sveriges regering, före detta svar, lämnat någon protest till regimen i Peru? Jag uppfattade det inte riktigt på det sättet.

Prot. 1993/94:67
1 mars 1994

Svar på frågor

Anf. 3 Statsrådet ALF SVENSSON (kds):

Herr talman! Jag håller med Bertil Måbrink när han uttalar besvikelse över att det inte blev en civil rättegång utan en militär sådan.

Man kan naturligtvis säga som Bertil Måbrink, att det här utgör en ren parodi på rättvisa. Jag bestrider inte det påståendet. Men om man försöker se något positivt i detta, kan man säga att såvitt bekant är dessa straff de strängaste som någonsin utdömts mot peruanska militärer för brott mot de mänskliga rättigheterna.

Jag vill också än en gång understryka att det är en självklarhet att de domstolar som handlägger denna typ av förskräckande och förfärliga brott har möjlighet att göra det med insyn utifrån. Vi beklagar att så inte var fallet här; det kommer vi att påtala fortsättningsvis. När det gäller att påtala brott mot mänskliga fri- och rättigheter i Peru tror jag att det är Bertil Måbrink väl bekant att regeringen inte legat på latsidan.

Anf. 4 BERTIL MÅBRINK (v):

Herr talman! Det är nog riktigt det som bistånds- och rättighetsministern säger. Jämfört med tidigare mål har rätt höga straff utmätts i detta mål.

Men man måste också se detta mot bakgrund av att framträdande, oberoende jurister i Peru säger att hela rättegångsförfarandet är belagt med oegentligheter. Det blir ofta så vid en militärdomstol. De militärer som ingår i en sådan domstol besitter ju inte den juridiska kompetens som behövs vid en rättegång för att på ett någorlunda rättvist sätt handha sådana här fall. De oegentligheter som förekommit här skulle alltså vara medvetna för att man så småningom – kanske före årets slut – skulle kunna benåda de flesta av dem som dömts för dessa bestialiska mord. Det är naturligtvis inte bra. Jag hoppas att den svenska regeringen är lika snabb som det amerikanska utrikesdepartementet när det gäller att rikta en protest till den peruanska regeringen att sådana här rättsvidriga övertramp görs.

Anf. 5 Statsrådet ALF SVENSSON (kds):

Herr talman! Jag har full förståelse för kraven från människorättsorganisationer vad gäller att åtalet borde ha handlagts av civila domstolar. På den punkten råder inga delade meningar mellan Bertil Måbrink och mig; jag vill gärna ha det sagt igen. Men det bör också påpekas att det enligt tidigare gällande omröstningsregler i Högsta domstolen krävdes minst fyra röster för att ett mål skulle avgöras i civil eller militär domstol. I Cantuta-målet uppstod dock ett dödläge. Tre domare röstade för militärdomstol och två röstade för civil rättegång. Aktuell lagändring innebar att enkel majoritet infördes, så att Högsta domstolen kunde fatta beslut i frågan om domstolsinsats. Det var alltså genom denna lagändring som ett beslut i Högsta domstolen över huvud taget kunde fattas och en rättegång mot de åtalade kunde inledas.

Herr talman! Vi bör också erinra oss att det hittills snarare varit regel än undantag att militärer dess värre döms av det militära rättsväsendet; det är inte något försvar.

Överläggningen var härmed avslutad.

4 § Svar på fråga 1993/94:377 om Indonesien och de mänskliga rättigheterna

Anf. 6 Statsrådet ALF SVENSSON (kds):

Herr talman! Bertil Måbrink har frågat mig vilka åtgärder regeringen avser vidta inom bistånds- och mänskliga rättighets-området för att stödja de krafter som försvarar mänskliga rättigheter i Indonesien.

Sveriges kritiska hållning till kränkningar av mänskliga rättigheter i Indonesien och på Östra Timor är välkänd, bl.a. genom de svar jag lämnade i denna kammare i höstas på en fråga av Ingbritt Irhammar och en interpellation av Hans Göran Franck. Av mina svar framgick att regeringen är observant på vad som händer på detta område i Indonesien – negativt såväl som positivt – och vidare att vi fäster vikt vid de möjligheter till dialog som utvecklingssamarbetet erbjuder, inte minst i frågor där vi och mottagarlandet har olika mening.

För regeringen utgör främjandet av mänskliga rättigheter en prioriterad del i vårt bistånd till u-länderna. Detta framgår också klart av de markant ökade anslagen som härför beviljats SIDA under de senaste åren, och inte minst gäller detta insatser i Asien.

I Indonesiens fall uppvisar biståndet i dag en betydande MR-komponent. Under förra budgetåret ägnades således hälften av det samlade svenska biståndet till Indonesien åt att just främja de mänskliga rättigheterna. Härav följer att regeringen ser positivt på ett fortsatt arbete inom området och att ytterligare insatser övervägs.

Anf. 7 BERTIL MÅBRINK (v):

Herr talman! Jag tackar biståndsministern och tillika ministern för mänskliga rättigheter också för detta svar.

Suleiman, en ung student, greps och dömdes för att han satt upp klistermärken som anklagade president Suharto som ansvarig för det upptrappade våldet mot den demokratiska rörelsen i Indonesien – en som bekant icke oberättigad anklagelse. Bristen på yttrandefrihet i detta diktaturland kan enligt min uppfattning inte göras tydligare. Men Suleiman är inte den enda. Suleiman greps i slutet av november förra året. 21 studenter greps den 14 december förra året för att de utanför parlamentet krävt Suhartos avgång.

För några veckor sedan arresterades ett antal fackliga ledare. De arresterades därför att de hävdade sin rätt till fri föreningsrätt. De protesterade också mot att arbetsgivarna i Indonesien inte betalade den lagstadgade minimilönen. Det är 20 framträdande fackliga ledare som nu sitter arresterade. Detta visar hur långt från ett demokratiskt samhälle och hur långt från re-

spekt för demokratiska fri- och rättigheter detta land fortfarande befinner sig.

Mot bakgrund av den senaste tidens upptrappning av våldet mot oppositionella bör enligt min mening frågan ställas: Håller prövningen vad gäller u-kreditgivning för Indonesien, såsom BITS har begärt? Är en u-kreditgivning i så fall förenlig med svenska biståndspolitiska mål om främjande av mänskliga rättigheter? Jag ställer dessa två frågor. De är inte oväsentliga.

Prot. 1993/94:67
1 mars 1994

Svar på frågor

Anf. 8 Statsrådet ALF SVENSSON (kds):

Herr talman! För närvarande – och det är vad jag kan svara för – pågår ett samarbete mellan Svenska advokatsamfundet och det indonesiska rätts-hjälpsinstitutet Indonesian Legal Aid Foundation, känt under förkortningen YLBHI. Detta samarbete på MR-området, området för mänskliga fri- och rättigheter, inleddes under 1992-1993 med 3 miljoner svenska kronor, som utbetalades i SIDA-stöd från det s.k. MR- och demokratianslaget.

Som jag nämnde i frågesvaret ser jag det som angeläget att, som det brukar heta, det finns ett öppet fönster och att vi är på talefot med regimer som exempelvis den indonesiska. Inriktningen på vårt bistånd är mänskliga fri- och rättigheter. Mänskliga rättigheter, politiska processer, fackföreningsfrågor, expropriationsfrågor och miljöfrågor är prioriterade arbetsfält.

Detta är sammantaget inget stort bistånd. Det handlar om 6,7 miljoner svenska kronor. Jag undrar om vi inte är överens om, Bertil Måbrink och jag, att det är klokt att försöka stärka de MR-organisationer som trots allt förtryck existerar och de initiativ som tas. Det är i akt och mening att göra tillvaron lättare och stärka deras möjligheter som vi finns där.

Anf. 9 BERTIL MÅBRINK (v):

Herr talman! Jag har ingenting emot att man ger ett sådant stöd till dem som kämpar för mänskliga rättigheter i Indonesien och organisationer för mänskliga rättigheter.

Vad jag vänder mig emot är den dubbelmoral som den svenska regeringen här visar upp. Samtidigt som man gör detta ger man u-krediter – dvs. biståndspengar, mer eller mindre – till regimen. Detta sker visserligen via Nordiska investeringsbanken och den nordiska utvecklingsfonden.

Det är denna dubbelmoral som jag tycker är helt oacceptabel. Också människorättsorganisationerna, advokater, jurister, osv. i Indonesien vänder sig mot detta. Det är inte att förkorta livslängden för diktaturregimen i Indonesien. Den använder i sin tur detta stöd mot dem som kämpar för rätten till demokrati och rätten till ett mänskligt värde i Indonesien. Det är denna dubbelmoral som jag vänder mig mot.

Anf. 10 Statsrådet ALF SVENSSON (kds):

Herr talman! Det är naturligtvis väldigt lätt, Bertil Måbrink, att slunga ut detta om dubbelmoral. Både Bertil Måbrink och jag vet hur oerhört svårt det är att hantera biståndrelationer till den här typen av länder. Nu talar vi om Indonesien. Vi skulle kunna räkna upp åtskilligt fler. Det är inte ett för-svar för dubbelmoral, men det visar hur gränslöst svårt det är.

Jag är fortsättningsvis av den uppfattningen att det vore lätt att två sina

händer inför folket och vända den här typen av länder ryggen och säga: Ni får ordna detta bäst ni vill. Jag tror att det vore mer till förfång för dem som ivrar för större respekt för mänskliga fri- och rättigheter.

Anf. 11 BERTIL MÅBRINK (v):

Herr talman! Häromdagen fick riksdagen ett brev från människorättsorganisationen Inflight i Indonesien. Där vädjar man om följande. För det första: att riksdagen knyter biståndet till situationen vad gäller MR och demokrati i Indonesien. För det andra: att riksdagen skjuter upp allt bistånd tills den indonesiska regeringen i sitt politiska system integrerar principerna för FN:s deklaration om de mänskliga rättigheterna.

Vad säger Alf Svensson om detta? Är det långtgående krav, eller krav som är omöjliga att uppfylla från den svenska regeringens sida? Det är en människorättsorganisation i Indonesien som vädjar om detta lilla stöd.

Anf. 12 Statsrådet ALF SVENSSON (kds):

Fru talman! Jag hyser stor respekt för dessa påståenden. Jag själv upplever det som angeläget att ta till mig dem. Samtidigt vill jag ha sagt, som jag sade i ett tidigare inlägg: Vad gör vi med de övriga länderna? Vi måste ha en någorlunda konsistent Asienpolitik. Vi kan inte ha vissa kriterier för Indonesien och andra för Vietnam och Kina, etc.

Svårigheterna finns där, och vi får arbeta med dem. Men man kan inte applicera en inställning när det gäller ett land och en annan inställning när det gäller ett annat.

Anf. 13 BERTIL MÅBRINK (v):

Fru talman! Vad är det som är så svårt, Alf Svensson? När det gäller Cuba går det ju att tillämpa nära nog en total blockad. Använd då också den principen mot Indonesien, Kina och Marocko! Varför är det så svårt? Det förstår jag inte.

Upphör däremot inte med stödet till fria fackföreningar och till organisationer för mänskliga rättigheter i dessa länder. Ge stödet till dem, och ingenting annat! Upphör med dessa u-krediter och biståndet! Eller säg som det är: Cuba är inte kommersiellt intressant, men det är Indonesien och Kina. Det är därför som vi har denna dubbelmoral. Det är vad det handlar om, Alf Svensson, och ingenting annat!

Överläggningen var härmed avslutad.

5 § Svar på fråga 1993/94:380 om biståndsförvaltningen

Anf. 14 Statsrådet ALF SVENSSON (kds):

Fru talman! Kristina Svensson har frågat mig om jag under våren kommer att lägga fram förslag till riksdagen om ny organisation av biståndsförvaltningen eller om detta kommer att genomföras utan riksdagens hörande.

Biståndsförvaltningsutredningen avlämnade sitt betänkande den 7 februari 1994. Betänkandet är nu ute på remiss hos bl.a. biståndsmyndigheterna

och andra berörda intressenter. Remissvaren skall vara inkomna senast den 22 april. Därefter kommer jag att ta ställning till eventuella förändringar i biståndsförvaltningen.

Några av förslagen i utredningen är av den karaktären att det ligger inom regeringens mandat att besluta om deras genomförande. Men när det gäller en eventuell förändring av myndighetsstrukturen krävs riksdagsbeslut. Detta kan i så fall ske i samband med nästa års budgetarbete.

Prot. 1993/94:67
1 mars 1994

Svar på frågor

Anf. 15 KRISTINA SVENSSON (s):

Fru talman! Jag tackar biståndsministern för svaret och för det klarläggande som det innebar.

Utredaren skriver i sin sammanfattning något som gjort mig både häpen och ganska bestört, nämligen att de flesta av förslagen kan genomföras av regeringen utan riksdagens hörande men att regeringen bör redovisa sina planer i en skrivelse till riksdagen. Det är ganska oerhört med tanke på att det i dessa förslag ingår en sådan förändring av biståndsorganisationen att vi i stället för fyra myndigheter – SIDA, SAREK, BITS och SWEDECORP – skulle få bara två. Det är alldeles självklart en fråga av sådan dignitet att riksdagen måste ta ställning till den.

Jag tackar för det klargörande som har kommit. Jag vill inte diskutera sakfrågan, eftersom vi inte är mogna att göra det. Det finns säkerligen en del bra saker i denna utredning, men vi skall lyssna på remissinstanserna och kommer inte att ha någon brådska med att genomföra detta.

I svaret ligger, och det var det som jag ville veta, att det inte kommer något förslag före oktober. Det är viktigt att konstatera detta.

Anf. 16 Statsrådet ALF SVENSSON (kds):

Fru talman! Beslut om ny myndighetsstruktur och om ändring av anslagsstrukturen så att uppdelningen på förvaltnings- och sakanslag slopas kan naturligtvis inte fattas på något annat sätt – och det underströks också i det som jag tidigare sade – än efter framläggande av förslag till riksdagen, som sedan beslutar. Men det finns naturligtvis också – och det tror jag att Kristina Svensson och jag är överens om – en del som regeringen kan ta ställning till och informera riksdagen om.

Jag har dock ännu inte tagit ställning till någonting. Jag är mycket mån om att detta först skall remissbehandlas. I slutet av april kan vi se vad som finns att läsa igenom och ta ställning till. Därefter har vi att följa de regler som gäller för regering och riksdag.

Anf. 17 KRISTINA SVENSSON (s):

Fru talman! Den sista informationen, att biståndsministern inte har tagit ställning till något i förslaget, var synnerligen viktig. Detta förslag har nämligen vållat stor oro. Förslaget skall leda till en effektivisering av biståndet. Vi arbetar på flera plan för att nå effektivitet, och en sådan vill vi alla ha, men det är viktigt att ett så genomgripande förslag som detta får ta tid och får arbetas igenom ordentligt liksom att de berörda får göra sin röst hörd. Jag tolkar detta så att det inte är någon brådska. Vi skall lyssna till remissinstanserna, och sedan skall vi tillsammans arbeta fram ett förslag.

Anf. 18 Statsrådet ALF SVENSSON (kds):

Fru talman! Kristina Svensson sade att förslaget har vållat oro. Låt mig bara tillägga att jag kan både förstå och beklaga detta. Samtidigt är det utomordentligt viktigt att vi vågar utreda och undersöka detta och, som det brukar heta, vända på stenarna. Det är i alla avseenden angeläget, vare sig vi talar om bistånd eller om något annat, att vi inte utgår från att den tingens ordning som för närvarande gäller är den klokaste av alla tänkbara ordningar. Jag tycker att det är positivt att denna typ av utredningar presenteras.

Anf. 19 KRISTINA SVENSSON (s):

Fru talman! Ja, det kan jag hålla med om, men det är inte säkert att detta förslag är det bästa av alla. Jag konstaterar att bistandsministern icke har tagit ställning till förslaget.

Överläggningen var härmed avslutad.

6 § Svar på fråga 1993/94:371 om Gotland som en lågskattezon

Anf. 20 Statsrådet BO LUNDGREN (m):

Fru talman! Kenneth Attefors har frågat mig om jag avser att föreslå en särskild lågskattezon för Gotland eller att utreda denna fråga.

Kenneth Attefors hänvisar till ett förslag i en av Gotlands kommun upprättad "vitbok" om möjligheterna att stimulera bl.a. den ekonomiska utvecklingen på Gotland genom att en s.k. lågskattezon anordnas på ön.

Låt mig först säga att det är angeläget med insatser som stimulerar näringslivet. Insatserna bör emellertid vara utformade på ett generellt sätt.

Efter förslag från regeringen har riksdagen i december 1993 infört nya regler för beskattning av företagen och deras ägare. Beslutet medför betydande förbättringar av möjligheterna både att driva företag och att starta nya företag. Förutsättningarna för att återskapa en tillfredsställande tillväxtkraft i den svenska ekonomin har därigenom avsevärt förstärkts. Detta kommer såväl Gotland som övriga delar av Sverige till godo.

Det är dessutom inte särskilt svårt att förutse att ett s.k. skatteparadis i Sverige skulle medföra en reaktion från vår omvärld. Bl.a. skulle de gotländska företagen förlora de skattelättnader som följer av våra dubbelbeskattningsavtal med andra länder. Deras möjligheter att agera utanför Sverige skulle alltså försämrast kraftigt.

Jag är därför inte beredd att ta de initiativ Kenneth Attefors efterlyser.

Anf. 21 KENNETH ATTEFORS (nyd):

Fru talman! Tack så mycket för svaret, herr minister! Jag håller helt med om konstaterandet att vi i dag har en bra företagspolitik i Sverige. Vi har också bidragit till att få till stånd en sådan.

Det var litet tråkigt att ministern var så definitiv i slutet av sitt svar. Det hade varit bra om han hade tillagt något om att han "inte för närvarande" är beredd att lägga fram ett sådant förslag som det nu aktuella. Såvitt jag har förstått efter att ha talat med gamla moderater är det närmast unikt att parti-

erna så enigt har skrivit en vitbok om hur Gotlands problem skulle kunna lösas litet mera långsiktigt.

Att jag över huvud taget tar upp detta här beror på att jag sitter med i Gotlandskommittén, som skall försöka lägga fram förslag beträffande färjetrafiken till och från Gotland. Jag har i en tidningsartikel läst att man suttit i långbänk med detta sedan 1945.

Att hela tiden se Gotlandstrafiken bara som en fråga om en transportapparat håller inte. Vi får då bara fortsätta med att utreda frågorna. Gotlänningarna har nu lagt fram ett förslag om hur man själv skulle kunna börja komma till rätta med den egna situationen, och det var den direkta anledningen till att jag ställde min fråga.

I vitboken har gotlänningarna tagit upp en rad punkter som de skulle vilja ha genomförda. De vill bl.a. att momsen på persontransporter till och från Gotland reduceras till noll. Det är kanske svårt för ministern att svara direkt på denna fråga, men vad säger ministern om ett sådant inlägg i debatten om Gotlandstrafiken?

Anf. 22 Statsrådet BO LUNDGREN (m):

Fru talman! Vissa frågor är svåra att hantera. Det finns ett stöd för att handskas med trafiksituationen. Att lägga till ytterligare en form av stöd är litet diskutabelt. Dessutom bör man i görligaste mån ha enhetliga skatteregler. Det finns vissa undantag, men man bör i görligaste mån ha sådana regler.

Förändringar i stödet till en region bör, som jag här har pekat på, också kunna accepteras i utlandet. Jag är medveten om att det finns behov av speciella åtgärder vad gäller Gotland, och en del av dem kan finnas inom ramen för mitt beredningsområde, men just det som föreslås i vitboken ser jag, som sagt, inte som en framkomlig väg. Däremot tycker jag att det är bra att den lista på åtgärder som föreslås finns. Man får väl utgå från att listan är tilltagen med råge, som det brukar vara i en förhandlingssituation.

Anf. 23 KENNETH ATTEFORS (nyd):

Fru talman! Tack för det, herr minister! Där kom den lilla öppning som gotlänningarna nog är ute efter. Jag skall direkt faxa i väg detta svar till Gotlandstidningarna, som redan har ringt till mig om detta. Det var en positiv öppning. Jag tror inte att vi kommer mycket längre än så här.

Anf. 24 Statsrådet BO LUNDGREN (m):

Fru talman! Jag är medveten om att Gotlandstidningarna i detta avseende är på alerten. Det finns anledning att fundera över många olika åtgärder som kan förbättra situationen på Gotland. Framför allt gynnas regioner som Gotland av att vi får bättre tillväxtkraft och tillväxtmöjligheter. Jag har haft möjlighet att på Gotland träffa företagare och entreprenörer, och det är i varje fall inte sämre entreprenörsanda där än i andra delar av landet.

Överläggningen var härmed avslutad.

Svar på frågor

Anf. 25 Statsrådet BO LUNDGREN (m):

Fru talman! Harry Staaf har frågat mig om jag är beredd att verka för att gränsen för skattefrihet vid bär-, svamp- och kottplockning inflationsuppräknas med hänsyn till prisutvecklingen sedan år 1981, då nuvarande regler tillkom. Staaf hävdar att de totala samhällsekonomiska effekterna av en sådan höjning skulle vara positiva.

En inflationsuppräknning skulle, som Staaf anför, i och för sig motivera en höjning av gränsen till 10 000 kr. En sådan höjning skulle möjligtvis också leda till vissa positiva samhällsekonomiska effekter. Dessa effekter är dock svåra att beräkna, och enligt min mening är det tveksamt om de positiva effekterna uppväger de negativa effekterna av det bortfall av skatte- och avgiftsintäkter som höjningen medför. Vidare är regler av det här aktuella slaget avsteg från principerna för en likformig inkomstbeskattning. Det finns därför anledning att vara mycket restriktiv med utvidgningar både beloppsmässigt och till andra områden som kan förefalla närliggande. Detta var också en utgångspunkt när de nuvarande undantagen ändå accepterades. Jag är mot denna bakgrund inte beredd att nu initiera en höjning av gränsen. Denna fråga kan emellertid komma att övervägas i samband med den beredning av övriga frågor rörande beskattningen av den privata tjänstesektorn som kommer att genomföras inom kort.

Anf. 26 HARRY STAAF (kds):

Fru talman! Jag får tacka statsrådet för svaret.

Skattebefrielsen infördes 1981. Sedan dess har basbeloppet ungefär fördubblats. I andra sammanhang har vi varit mycket noga med att inflationen inte skall förändra skattesatsen. I det här fallet behövs det aktiva beslut för att så inte sker.

Som statsrådet nämnde är det här inte riktigt i linje med övrig beskattning. Principerna togs upp i skattereformen. Man konstaterade då att det inte var en neutral beskattning av arbetsinkomster, men att man ändå skulle genomföra detta av praktiska skäl. Önskemålet var också att stimulera ett ökat tillvaratagande av naturtillgångar. Gäller det skälet fortfarande, vilket jag anser att det gör, bör man låta beloppet följa inflationen. Man justerar det alltså då och då, när det är befogat.

Man bör beakta att den som plockar bären faktiskt har kostnader för att komma till plockplatsen. Man har kostnader för att frakta bären till den som vill köpa dem. Om inte beloppet justeras upp tror jag att läget blir sådant att den som börjar närma sig gränsen för det skattefria beloppet inte plockar mer bär. Man vill inte vara skattefiffare, samtidigt som man tycker att det är besvärligt att hålla reda på och redovisa kostnaderna för den här inkomstens förvärvande. Därför menar jag att ett återställande av värdet skulle medverka till att vi bättre tar till vara våra naturresurser i folkhushållet, som tanken var när man införde bestämmelsen.

Anf. 27 Statsrådet BO LUNDGREN (m):

Fru talman! Först och främst vill jag understryka det Harry Staaf själv sade i slutet av sitt anförande. Kostnaderna är avdragsgilla om man skall beskatta inkomsten. Det är inte ett större överskott som beskattas. Vi har dessutom sänkt skattesatsen. Det var därför som man i samband med skattereformen övervägde om man skulle slopa den undantagsregel som kom till 1981 och som utvidgades vid ett tillfälle.

Men här är det en konflikt. Man kan fundera över varför det skall vara skattefritt upp till 5 000 kr att plocka bär och svamp, men om man jobbar med något annat skall det vara skatteplikt från första kronan. Det är de facto ett problem för oss alla. Jag vet att när jag och andra hanterade den här frågan i skatteutskottet var vi överens om att detta egentligen var mycket tveksamt, men att det fanns vissa skäl som tog över.

Både de fördelar som gjorde att vi införde reglerna och de stora nackdelar som faktiskt finns gör att vi får hantera detta försiktigt. Men som jag sade: Det kan finnas anledning att fundera kring frågeställningen i samband med att vi tittar på övriga delar av den privata tjänstesektorn och ser vad som ger sysselsättning i de sektorerna.

Anf. 28 HARRY STAAF (kds):

Fru talman! Jag är tacksam för statsrådets svar på den sista delen av frågan. Jag tolkar det så att man kommer att överväga detta i positiv anda när man gör översynen. Vi får därför glädje av detta så småningom.

Man bör alltså beakta att han eller hon som väljer att vara företagare också tar på sig bekymret med att hålla ordning på kvitton och avdrag. Men i det här fallet är det fråga om människor som inte normalt sysslar med sådant. De får alltså bekymmer med detta. Då plockar de kanske inga bär. Därför vore det bra om man hade en generell bestämmelse om skattefrihet. Det är som sagt ingen bruttoskattefrihet, utan man har kostnader som man inte gör avdrag för.

Jag tolkar svaret positivt. Vi kanske får se en höjning så småningom.

Överläggningen var härmed avslutad.

8 § Svar på fråga 1993/94:374 om återbetalning av skatt på villaolja

Anf. 29 Statsrådet BO LUNDGREN (m):

Fru talman! Inger Hestvik har frågat mig om skattemyndigheten kommer att för återbetalning av dieseloljeskatt få en formell och ekonomisk möjlighet till kontroll av ansökningarnas riktighet.

Regeringens beslut den 15 februari 1994 innebär att möjligheten att använda ofärgad olja och i efterhand få tillbaka den dieseloljeskatt som belastat produkten utvidgas till att omfatta också olja som används för uppvärmningsändamål. Härvid bör i likhet med vad som gäller för oljeförbrukning i skogsmaskiner och dylikt ett kompensationsystem användas.

Rimliga kontrollmöjligheter måste finnas i de regler som skall gälla för kompensationen för den dieseloljeskatt som rätteligen inte skall utgå för

uppvärmningsolja. En avvägning bör dock göras med hänsyn till de berörda villaägarnas önskemål att så snabbt som möjligt få tillbaka betald skatt för den omärkta oljan. En proposition är under utarbetande i Finansdepartementet och kommer inom kort att lämnas till riksdagen.

Anf. 30 INGER HESTVIK (s):

Fru talman! Jag får tacka statsrådet Bo Lundgren för svaret.

När man skall dela ut miljontals kronor från statens skattemedel är det mycket viktigt att man vet att de kommer till rätt ställe och att de skattemyndigheter som får hantera den här frågan verkligen har en formell möjlighet att kontrollera att så sker.

Jag ser också att statsrådet avser att lägga fram en proposition inom kort. Det är också positivt, både med hänsyn till att allmänheten vill ha ett svar fort och för att de som skall hantera frågan vill veta vad de har att utgå från.

Jag tycker ändå att det förefaller som om man har byggt upp en byråkrati och en pappershantering av sällan skådat slag. Det handlar om att på mycket kort tid utbilda människor för det här uppdraget. Man skall skaffa lokaler, man skall skaffa terminaler och man skall kunna ge information till allmänheten. Det handlar mycket om resurser. Jag undrar om statsrådet kan ge någon liten upplysning om vilka ekonomiska resurser som skattekontoret i Ludvika kan komma att få med hänsyn till den stora uppgift man åläggs.

Anf. 31 Statsrådet BO LUNDGREN (m):

Fru talman! Först och främst är jag personligen övertygad om att de färgmedel som har använts i den lågbeskattade oljan inte har den skadlighet som enskilda människor har bedömt. Jag är övertygad om att de problemen inte finns.

Däremot finns en så stor oro att regeringen har bestämt att man skall få använda den ofärgade oljan och få restitution. Orsaken till att vi väljer restitution som förfarande är just att det är litet knepigare att skicka in en ansökan om någonting som är totalt felaktigt. Det ligger ett inbyggt kontrollelement i att jag på heder och samvete skall intyga att detta är något som jag faktiskt har köpt för uppvärmningsändamål och inte för att exempelvis driva min dieselbil med. I detta ligger en kontrollfunktion.

Vi får avväga hur man skall gå till väga och vilka resurser som ges till Ludvika i det här avseendet. Det återkommer vi naturligtvis till senare. Propositionen är ännu inte färdig och inte lämnad till riksdagen.

Anf. 32 INGER HESTVIK (s):

Fru talman! Det är mycket positivt att regeringen har tagit människors oro både för sin egen hälsa och för miljön på allvar och tagit itu med de här frågorna. Men jag tror att det i dag behövs information till allmänheten. Skattekontoret i Ludvika är nerringt av människor som vill ha upplysningar och blanketter.

Jag förstår att statsrådet inte kan säga något om detta nu. Men avser statsrådet att ganska snart ge någon information, i TV t.ex., så att det kommer ut till den breda allmänheten? Det här gäller hela landet. Det gäller 600 000 villaägare, som ligger på telefonen nästan allihop och vill ha svar.

Anf. 33 Statsrådet BO LUNDGREN (m):

Fru talman! Jag tror faktiskt inte att det är så många. Jag tror att många egentligen inte kommer att välja möjligheten till restitution. På samma sätt visade det sig vara när det gällde förfrågningar hos oljebolagen om skogsmaskiner och annat där det finns möjlighet till restitution. Man valde trots allt den färgade oljan, vilket kanske kan ge en antydning om hur stora problem det egentligen skulle kunna finnas.

Men vi kan bortse från den frågan. Jag tänker inte gå in och tala om vilka informationsinsatser som måste göras. Det är Riksskatteverket och skattemyndigheterna som får hantera detta. Jag har naturligtvis ingenting att erinra mot att de gör en informationsinsats. Men det får bli deras bedömning, om man behöver lätta på det tryck som kan finnas.

Anf. 34 INGER HESTVIK (s):

Fru talman! Vi får se till att skattemyndigheten hemma i Ludvika sätter i gång att snabbt föra ut information så fort vi har fått en proposition så att man vet vad man skall informera om.

Jag måste också i det här sammanhanget säga att det som är positivt, utöver hälsa och miljö, är att vi har fått arbetstillfällen i den här regionen som är hårt drabbad. Regeringen har inte varit alltför duktig med den saken tidigare. Vi ser mycket positivt på att framför allt kvinnor, kanske 50 stycken, får arbete under den här tiden. Jag får tacka för svaret.

Anf. 35 Statsrådet BO LUNDGREN (m):

Fru talman! Risken är att vi får en sysselsättningspolitisk debatt. Den tar jag gärna.

Det finns nog andra åtgärder vi skall vidta för att försöka förbättra sysselsättningen. Bland det allra bästa som skulle kunna ske, och som snabbt skulle kunna förbättra förutsättningarna, vore om Inger Hestviks parti var berett att acceptera att vi inte skall överbeskatta just de pengar som behövs för att bygga upp nya och riktiga jobb på lång sikt i det privata näringslivet.

Överläggningen var härmed avslutad.

9 § Svar på fråga 1993/94:375 om folkbokföring av biståndsarbetare

Anf. 36 Statsrådet BO LUNDGREN (m):

Fru talman! Kristina Svensson har frågat civilminister Inger Davidson om hon kommer att ta något initiativ för att biståndsarbetare och missionärer skall kunna vara folkbokförda i Sverige under sin utlandstid och därmed likställas med UD- och SIDA-personal.

Arbetet inom regeringen är så fördelat att det är jag som skall svara på frågan.

Vid utflyttning från Sverige gäller att den som avser att regelmässigt tillbringa sin dygnsvila utom landet under minst ett år skall avregistreras från folkbokföringen. Från denna regel har ett undantag gjorts för UD- och SIDA-personal och andra som är utsända i svenska statens tjänst. Detta är ett

avsteg från principen att folkbokföringen skall grundas på den faktiska boställningen. Den personkrets som avses har emellertid en särställning i förhållande till andra utlandstjänstgörande personer. Personerna är exempelvis skattskyldiga här för all sin inkomst.

Bestämmelserna om folkbokföring bör innehålla så få undantagsregler som möjligt. Det undantag som gjorts för bl.a. UD- och SIDA-personal är befogat av de skäl jag angett. När det gäller biståndsarbetare inom enskilda organisationer och missionärer är det svårt att finna skäl som motiverar att dessa skall behandlas annorlunda än andra utlandstjänstgörande personer. Jag kan därför inte på grundval av Kristina Svenssons fråga se att det finns anledning för mig att vidta någon åtgärd.

Anf. 37 KRISTINA SVENSSON (s):

Fru talman! Jag tackar med ett beklagande för svaret. De biståndsarbetare som detta handlar om har mycket svårt att förstå den här jämförelsen. Varför skall inte undantaget gälla även dem när det gäller UD- och SIDA-personal?

Detta handlar om ungefär 1 800 biståndsarbetare inom enskilda ideella organisationer. Det gäller bl.a. Röda korset, Rädda barnen och kyrkorna. Den här gruppen råkar ut för mycket negativa konsekvenser på grund av att undantaget inte gäller även dem. Jag tycker det är mycket svårt att förstå det här. När jag läser i budgetpropositionen under det avsnitt som handlar om utvecklingssamarbete talar regeringen med mycket vackra ord och mycket lovvärt om den verksamhet som biståndsarbetarna utför. Vi kan kalla dem för volontärer.

Jag kan citera ur budgetpropositionen. Där står det så här: "I detta sammanhang vill regeringen även understryka vikten av de enskilda organisationernas volontärverksamhet. Volontärverksamheten är den i särklass största personalresursen inom svenskt bistånd."

Jag kan hålla med om detta. Dessa biståndsarbetare utgör en mycket viktig del av vårt biståndssamarbete. Men de upplever det som synnerligen orättvist att inte samma regler gäller för dem som för SIDA-personalen när det gäller folkbokföringen.

Anf. 38 Statsrådet BO LUNDGREN (m):

Fru talman! Låt mig först säga att jag är helt överens med biståndsministern och regeringen i övrigt i fråga om vikten av de insatser som görs av enskilda organisationers biståndsarbetare och missionärer. Det är jag inte minst på grundval av det jag fått lära mig av vår tidigare kollega här i riksdagen, Mårten Werner. Han har ju varit djupt engagerad i Lutherhjälpen. Jag har förstått, och även sett konkret, vilka fina insatser de gör.

Men jag noterar att Kristina Svensson säger i sin fråga att det vore önskvärt med en enhetlig och konsekvent lagstiftning på det här området. Det är där problemet finns, som jag säger i svaret. UD- och SIDA-personal har en särställning inte bara när det gäller folkbokföringen utan också när det gäller skattelagstiftningen. De betalar full skatt i Sverige för sina ersättningar.

De är folkbokförda i Sverige därför att de representerar den svenska staten utomlands. De har sin anställning i Sverige och blir folkbokförda i Sverige. Motsvarande skatteregler gäller inte för de biståndsarbetare som vi ta-

lar om i det här sammanhanget. Skall vi ha konsekventa regler gäller de regler som vi talar om. Andra konsekvenser skulle följa av en förändring. Jag är inte säker på att det skulle vara önskvärt.

Prot. 1993/94:67
1 mars 1994

Svar på frågor

Anf. 39 KRISTINA SVENSSON (s):

Fru talman! Jag skulle vilja säga att det handlar om ett enhetligt och konsekvent undantag. Det handlar ju om ett undantag för UD- och SIDA-personalen. Jag tycker att det vore önskvärt att man tittar på detta. Jag kan förstå det dilemma som statsrådet beskriver här. Men poängen är att man skall titta på detta och hitta en lösning som underlättar för den grupp av biståndsarbetare som jag talar om.

Anf. 40 Statsrådet BO LUNDGREN (m):

Fru talman! Vi skall inte förlänga debatten här. Vi kanske kan lösa det på annat sätt. Kristina Svensson talar både i frågan och i debatten här om flera negativa konsekvenser utan att utveckla det. Det är den ena frågeställningen.

Den andra är att om man skall göra ett undantag skall man också införa skatteplikt för inkomsterna här i Sverige med de konsekvenser det innebär när det gäller sociala kostnader och annat. Det är såvitt jag förstår inget som man eftersträvar. Man vill ha undantaget när det gäller folkbokföringen men i övrigt skall reglerna vara utformade som de ser ut nu.

Anf. 41 KRISTINA SVENSSON (s):

Fru talman! Jag kan visst konkretisera de negativa konsekvenserna. Det kan t.ex. gälla när man ansöker om pass. Det kan man inte göra när man är i Sverige eftersom man inte är folkbokförd här. Man får i stället ansöka om pass utomlands. Det kan gälla barn till biståndsarbetare som föds utomlands. De kan inte folkbokföras i Sverige. Det kan gälla folkpensionen. Den blir reducerad på grund av att man inte är folkbokförd i Sverige. Det kan även gälla sådana saker som att man faller bort ur olika kösystem, t.ex. när det gäller barnomsorg, tomtkö osv.

Det kan innebära att man förlorar möjligheten att rösta i kommunal- och landstingsval eftersom man skall anmäla sig i god tid för att komma med i röstlängden. Detta kan man alltså gå miste om på det här sättet. Sedan kan det också bli problem när man flyttar hem.

Det finns alltså en mängd argument för detta. Jag vädjar till statsrådet att visa en god vilja att finna någon form av lösning på detta.

Anf. 42 Statsrådet BO LUNDGREN (m):

Fru talman! Det finns ju alltid möjligheter för organisationer att t.ex. uppakta och redovisa detta mer konkret. Men några av problemen som redovisades, t.ex. att man inte kan få pass i Sverige, borde ju gå att ordna på annat sätt, såvitt jag bedömer. Men det är inte mitt beredningsområde.

Sedan gällde det detta att man inte får folkpension fullt ut. Folkpension får man ju rimligen som svensk medborgare. Jag vet inte om det finns några reduktionsregler nu med anledning av EES-avtalet och annat. Det beror ju

i så fall på att man inte betalar de sociala avgifterna i Sverige. Vi får se vad det nya pensionssystemet ger där.

Detta är väl egentligen problem som inte direkt följer av folkbokföringen som sådan. De borde kunna hanteras. Jag har självfallet ingen annan ambition än att skapa bra förutsättningar för de biståndsarbetare och missionärer som finns. Jag skall gärna lyssna på ytterligare argument i den frågan.

Anf. 43 KRISTINA SVENSSON (s):

Fru talman! Det tackar jag för. Det kommer en uppvaktning i den här frågan. Det känns som om det finns en öppning och att vi skall kunna lösa de praktiska problemen. Det är dessa det handlar om. Det gäller att undanröja dem så att den här gruppen känner att de har samma status som SIDA- och UD-personalen har. Jag tror att det är mycket viktigt ute på fältet.

Överläggningen var härmed avslutad.

10 § Svar på fråga 1993/94:382 om reglerna om bosättning i folkbokföringslagen

Anf. 44 Statsrådet BO LUNDGREN (m):

Fru talman! Harry Staaf har frågat mig om jag är beredd att vidta några ändringar i reglerna om folkbokföring av riksdagsledamöter för att göra folkbokföringslagen tydligare.

Bakgrunden till frågan är att skattemyndigheten i några fall beslutat folkbokföra riksdagsledamöter i Stockholm. Skälet har angetts vara att dessa ledamöter inte vistas i Stockholm enbart på grund av sitt uppdrag i riksdagen utan även av familjeskäl.

Utgångspunkten för folkbokföringen är att en person skall anses bosatt där han faktiskt vistas. Därmed avses i första hand den plats där personen regelmässigt tillbringar sin dygnsvila.

I den nya folkbokföringslagen har man strävat efter att utforma bosättningsreglerna så att familjen i större utsträckning än tidigare hålls samman i folkbokföringssammanhang, även om en familjemedlem av något skäl delvis tillbringar sin dygnsvila på en annan plats. Bestämmelserna om dubbel bosättning, dvs. när en person regelmässigt har sin dygnsvila på mer än en plats har utformats i enlighet med detta. Regelmässig dygnsvila anses föreligga på den fastighet där en person under sin normala livsföring tillbringar dygnsvilan minst en gång per vecka eller i samma omfattning men med en annan förläggning i tiden. Den som har dubbel bosättning skall anses bosatt där han har gemensam bostad med sin familj eller där han med hänsyn till övriga omständigheter får anses ha sitt egentliga hemvist. När det gäller ensamstående personer och familjer som gemensamt har en dubbel bosättning skall liksom tidigare arbetsförhållandena vara utslagsgivande för bedömningen av bosättningsort.

Enligt 10 § folkbokföringslagen skall en vistelse som enbart föranleds av bl.a. uppdrag som riksdagsledamot inte leda till ändrad bosättning. Syftet

med denna bestämmelse måste vara att underlätta rekryteringen och verksamheten för riksdagsledamöter.

När det gäller riksdagsledamöter med familj bosatt utom Stockholm kommer, redan med stöd av huvudregeln, familjens hemvist att vara utslagsgivande för vilken plats som skall anses vara bosättningsort. Bestämmelsen i 10 § folkbokföringslagen har därför sin största betydelse för ensamstående som enbart på grund av ett riksdagsuppdrag vistas borta från sin ordinarie bostad. För att ändra folkbokföringsort för en ensamstående person som flyttat till Stockholm för att fullgöra ett uppdrag som riksdagsledamot måste konstateras att han flyttat dit av annan anledning än uppdraget som riksdagsledamot. Regeln måste emellertid även påverka bedömningen i de fall ledamoten har sin familj i Stockholm. Vistelsen för såväl ledamoten som hans familj kan ju vara föranledd enbart av uppdraget.

För en riksdagsledamot som flyttar till Stockholm med sin familj eller som bildar familj i Stockholm får en bedömning göras i varje enskilt fall om vistelsen i Stockholm kan anses föranledd enbart av uppdraget som riksdagsledamot.

Det är av väsentlig betydelse att människor från olika delar av landet har möjlighet att ställa sig till förfogande som riksdagsledamot bl.a. genom en tillfredsställande social situation. Det ligger i sakens natur att de valda ledamöterna för utövandet av sitt uppdrag måste tillbringa avsevärd tid i Stockholm. Den riksdagsledamot som enbart på grund av detta uppdrag vistas i Stockholm skall naturligtvis inte anses vara bosatt där.

Det kan finnas situationer då dagens lagstiftning får ett otillfredsställande resultat. Frågan är emellertid komplicerad. Jag avser därför att ta initiativ till en översyn, varefter det får avgöras om någon ändring i folkbokföringslagen bör ske.

Anf. 45 HARRY STAAF (kds):

Fru talman! Jag tackar statsrådet för svaret. Jag tycker att svaret är klagörande. Vidare är jag glad för att det kommer ett initiativ till en översyn för att se om det finns behov av någon förändring i folkbokföringslagen.

Jag har under många år följt de med jämna mellanrum uppdykande frågorna om var offentliga personer skall anses vara mantalsskrivna. Vi har under åren haft statstjänstemän med tjänstebostadstvång som varit bosatta inom sitt verksamhetsområde, men som trots detta mot sin vilja har tvångsskrivits i tjänstebostaden. Vi har fått uppleva ett motsatt behandlingssätt – tjänstemän som har velat bli skrivna i tjänstebostaden har inte fått det.

När det gäller riksdagsledamöter finns det en del olustiga inslag i debatten. Oklarheter i bestämmelserna nyttjas som slagträ i pågående nomineringsprocesser. Representanter för den tredje statsmakten har karakteriserat folkbokföringsbeslut som märkliga eller har inte funnit det naturligt att en riksdagsledamot vill vara skriven i den valkrets som han representerar.

Vi kan naturligtvis inte komma ifrån konflikter på detta område. Lagstiftningen bör dock vara klart formulerad. Det kräver bl.a. rättssäkerheten. Men jag förstår att man ibland kan hamna i lägen då det blir oklart – med diktens ord:

Det vara ej dag
det vara ej natt
det väjde mellan båda.

I de fallen tycker jag att den enskilde personens åsikt bör vara utslagsgivande.

Anf. 46 Statsrådet BO LUNDGREN (m):

Fru talman! Först kan vi, som Harry Staaf gjorde, konstatera att det problem som vi talar om också kan gälla andra grupper än riksdagsledamöter. Men om vi utgår från riksdagsledamöternas situation måste vi naturligtvis, när det gäller utformandet av en lagstiftning och tillämpningen av en lagstiftning, utgå från den situation som råder.

I det moderna Sverige kan det inte vara någon som har uppfattningen att en riksdagsledamot på grund av sitt ledamotskap inte skall ha möjlighet att umgås med sin familj under ordnade former. En riksdagsledamot sitter inte bara i kammaren och i utskotten utan gör mycket annat. Riksdagsledamöter har faktiskt en stor del av sin tid förlagd till Stockholm. Att umgås med sin familj är en social rättighet för de allra flesta människor och kan som sagt även gälla andra grupper än riksdagsledamöter. Det gäller naturligtvis att se till att vi får en lagstiftning som uppfyller de krav som det moderna samhället ställer. Den rimliga gemenskap mellan människor som vi tycker skall finnas i familjen skall kunna upprätthållas också när man har den här typen av uppdrag.

Anf. 47 HARRY STAAF (kds):

Fru talman! Jag vill understryka det som statsrådet sade. Jag har varit riksdagsledamot i två och ett halvt år nu. Jag har upptäckt att om man bor långt från Stockholm innebär det att hustrun, i mitt fall, får ta ett mycket stort ansvar för familjen.

Det är alltså inte möjligt att leva upp till de önskemål som man har om att ansvaret för familjen skall delas lika. Den hemmavarande får bära ett tungt ansvar för det hela. Om det då finns möjlighet att ordna det på ett bättre sätt för familjen och om man har en bostad i sin valkrets och hade den när man invaldes bör man beakta detta i folkbokföringsbeslutet.

Anf. 48 Statsrådet BO LUNDGREN (m):

Fru talman! Det går att ge många exempel på situationer som visar att man måste göra en bedömning av hur samhället ser ut. Jag tror att det skulle vålla stor upprördhet i riksdagens kammare om vi, bortsett från riksdagsledamöter, skulle införa en lagstiftning som gjorde att det var svårt för småbarnsföräldrar att umgås med sina barn. Hela vår diskussion om familjepolitik ägnas åt frågan om hur vi skall låta föräldrar få en chans att umgås med sina barn, främst för barnens skull.

Detta är en faktor som måste påverka möjligheterna, om man utgår från att parlamentet i ett land skall vara sammansatt också av personer som inte har passerat den ålder då man har små barn och ha en bra representativitet. Då måste man också skapa möjlighet till acceptabla levnadsvillkor.

Överläggningen var härmed avslutad.

Anf. 49 Kulturminister BIRGIT FRIGGEBO (fp):

Fru talman! Berith Eriksson har frågat mig vilka åtgärder regeringen är beredd att vidta för att Invandrarverket i framtiden snabbt skall få kännedom om riksdagsbeslut som har betydelse för verkets arbete.

Bakgrunden till Berith Erikssons fråga är den tid som förflutit mellan riksdagens beslut att anta regeringens proposition om en utökad flyktingkvot med upp till 6 000 personer och regeringens beslut med instruktioner till Invandrarverket för hur kvoten skall användas. I riksdagens beslut ingick bl.a. att en vidare grupp av anhöriga än vad som annars är aktuellt skulle komma i fråga för överföring till Sverige.

Jag skall börja med att redogöra för regeringens agerande när det gäller flyktingkvoten för innevarande budgetår. I budgetpropositionen 1992/93 angav regeringen att minst 1 250 och upp till ca 1 800 personer skulle överföras under budgetåret 1993/94.

Den 21 juni 1993 fattade regeringen ett principbeslut angående asylsökande från Bosnien-Hercegovina i ett ärende som överlämnats från Statens invandrarverk. Beslutet innebär under rådande läge att skyddsbehövande bosnier som sökt asyl i Sverige efter prövning i de enskilda ärendena kommer att beviljas permanent uppehållstillstånd. Det rör sig om drygt 40 000 bosnier som befinner sig i Sverige. Statens invandrarverk räknar med att beslut avseende nästan alla dessa personer skall vara fattade under våren 1994. Flera av de bosnier som befinner sig i Sverige har anhöriga kvar i f.d. Jugoslavien. Enligt Invandrarverket har ca 12 000 ansökningar om familjeåterföring kommit in, och av dessa har hälften avgjorts. Av de ansökningar som avgjorts har ca 20 % bifallits.

Den 1 juli 1993 fattade regeringen beslut med instruktion till Invandrarverket avseende den i budgetpropositionen föreslagna kvoten. I beslutet föreskrev regeringen att Statens invandrarverk under budgetåret 1993/94 skall föra över ca 1 800 flyktingar och andra personer i behov av skydd från f.d. Jugoslavien.

Den 7 oktober 1993 överlämnade regeringen till riksdagen en proposition om överföring och mottagande av flyktingar från f.d. Jugoslavien m.m. Propositionen innehåller ett förslag om en väsentligt utvidgad flyktingkvot, upp till 6 000 personer, för budgetåret 1993/94. Av dessa 6 000 personer skall upp till 5 500 kunna föras över från f.d. Jugoslavien och 500 från andra områden än f.d. Jugoslavien. I propositionen sägs att den överföring som nu avses främst bör ta sikte på skyddsbehövande, men att mot bakgrund av de nya beroendeförhållanden som uppstått människor emellan i f.d. Jugoslavien, även en vidare grupp av anhöriga än som normalt är aktuell i överföringssammanhang kan komma i fråga för överföring till Sverige. Riksdagen antog propositionen den 8 december 1993. Efter riksdagens beslut har flyktingkvoten för innevarande budgetår kommit att bestå av upp till 7 800 platser, av vilka upp till 7 300 kan användas för f.d. Jugoslavien.

Den 22 december 1993 fattade regeringen beslut med instruktioner till In-

vandrarverket avseende de 500 personer som skall överföras från andra områden än f.d. Jugoslavien.

Den 10 februari 1994 fattade regeringen beslut med instruktioner till Invandrarverket vad avser de upp till 5 500 personer som skall kunna föras över från f.d. Jugoslavien. Av detta beslut framgår att överföring också skall kunna ske av personer som inte enligt rådande praxis vid tillämpningen av utlänningslagen kan komma i fråga för anhöriginvandring. Hittills har under innevarande budgetår totalt ca 1 000 personer varit föremål för överföring från f.d. Jugoslavien till Sverige.

Berith Eriksson frågar nu om det, mot bakgrund av de kriterier som anges i riksdagens respektive regeringens beslut, kan bli aktuellt att ompröva de ca 5 000 avslagsbeslut som fattats av Invandrarverket. Den anhöriginvandring som uppstår som en följd av regeringens beslut om bosniska asylsökande har inte någon koppling till flyktinkvoten. De avslagsbeslut som Invandrarverket fattat rör ansökningar om anhöriginvandring. Reglerna för anhöriginvandring återfinns i utlänningslagen. Avslagen bygger på att sökandena inte uppfyller kriterierna för anhöriginvandring. Det står dock Invandrarverket fritt att ompröva avslagsbeslut i ärenden om uppehållstillstånd, detta är inte en fråga för regeringen. Invandrarverket har även under hand meddelat att en del av de personer som fått avslag på sina ansökningar om anhöriginvandring kan komma att aktualiseras för överföring på kvoten.

Invandrarverket har under hela den tid frågan om en utökad flyktinkvot beretts haft platser kvar på den ursprungliga kvoten om ca 1 800 personer. Det är i detta sammanhang viktigt att hålla isär anhöriginvandring från överföring på flyktinkvoten. Regeringen har dock i det senaste kvotbeslutet öppnat för en överföring av anhöriga som annars inte är aktuell i överföringssammanhang.

Anf. 50 BERITH ERIKSSON (v):

Fru talman! Jag vill först tacka för svaret. Det var väldigt bra med ett sådant långt klagorörelse som kulturministern nu har gjort. Det är kanske också viktigt att framlägga detta på ett sätt så att ingen behöver förlora ansiktet. Men för övrigt var det ju klart redan i propositionen och även i betänkandet att det rörde sig om avsteg från rådande praxis vid tillämpning av utlänningslagen.

Det jag först och främst vänder mig emot och det som är orsaken till att jag ställde frågan är att regeringen så här efter ett riksdagsbeslut måste komma med ett ytterligare klagorörelse, en ytterligare skrivning till Invandrarverket. Det kan väl ändå inte vara meningen att regeringen först skall lägga fram en proposition och riksdagen fatta ett beslut men att Invandrarverket sedan kan göra så fria tolkningar av detta beslut att regeringen måste gå in med ett ytterligare klarläggande. I den här skrivningen sägs ju egentligen bara samma sak som sägs både i propositionen och i betänkandet.

Anf. 51 Kulturminister BIRGIT FRIGGEBO (fp):

Fru talman! Jag är inte riktigt säker på att jag förstår Berith Eriksson. Det är ju så att regeringen lägger fram en proposition och riksdagen fattar ett beslut. Sedan skriver riksdagen till regeringen och informerar regeringen om

vad det är för ett beslut som riksdagen har fattat. Det där ser man aldrig som riksdagsledamot, men det är fråga om omfattande skrivelser som utgår från riksdagen. I motsvarande mån skall regeringen, efter det att man mottagit riksdagens skrivelse, utfärda ett regleringsbrev med instruktioner till respektive myndighet, i detta fall Invandrarverket.

Detta är precis vad som har skett också när det gäller den här frågan. Det är klart att man på Invandrarverket under tiden följer med och läser propositioner och riksdagens betänkanden, och man är därför väldigt väl informerad under hela behandlingsgången.

För att det skall bli ett giltigt beslut så att verket kan agera måste regeringen alltså utfärda ett regleringsbrev eller en skrivelse till myndigheten. Det är inte något konstigt, utan det sker alltid. Detta ärende avviker därför inte på något sätt från andra beslut och bestämmelser, och jag ser inte att man på Invandrarverket har gjort något fel, som innebär att regeringen har behövt korrigera vad Invandrarverket har gjort.

Anf. 52 BERITH ERIKSSON (v):

Fru talman! Från det att riksdagen fattade beslut till det att det här regleringsbrevet skrevs har det gått två månader och 20 000 ansökningar. Hälften av dessa ansökningar har också avgjorts, och av dessa blev 1 100 beviljade. Då återstår frågan: Vad händer nu med övriga inlämnade ansökningar? De har fått avslag. Kan de omprövas igen?

Anf. 53 Kulturminister BIRGIT FRIGGEBO (fp):

Fru talman! Det här kan verka litet komplicerat. Vi har här 40 000 bosnier, och de flesta av dem kommer att få uppehållstillstånd. Sedan kan man härifrån Sverige söka för anhöriga som befinner sig inne i Bosnien och som tillhör kärnfamiljen.

När det gäller vanliga anhöriga sker en vanlig, normal prövning hos Invandrarverket, och detta finns reglerat i utlänningslagen.

Därutöver har vi sagt att man i kvoten kan ha ett ytterligare vidare anhörigbegrepp, som ligger utanför det som regleras av utlänningslagen. Många av dem som har fått avslag vid prövning enligt vanliga, normala regler ligger naturligtvis utanför detta. Dessa kan då komma i fråga för uttagning via kvoten. Det står uttryckligt både i propositionen och i regleringsbrevet till Invandrarverket att det finns en möjlighet att via kvoten ta emot sådana anhöriga som faller utanför utlänningslagstiftningens regler.

Anf. 54 BERITH ERIKSSON (v):

Fru talman! Då kommer nästa fråga: Var skall ansökan lämnas in när det gäller vanliga anhöriga? Sådana ansökningar har tydligen lämnats in här i Sverige, men på Invandrarverket har man inte utnyttjat den möjlighet som man har fått av riksdag och regering.

Anf. 55 Kulturminister BIRGIT FRIGGEBO (fp):

Fru talman! Reglerna om att man kan få söka från Sverige är ju ett undantag. Det har inte varit praxis tidigare. Dessa regler gäller de personer som befinner sig i Bosnien och som tillhör kärnfamiljen. Om man har kärnfamilj

som befinner sig utanför Bosnien kan denna i vanlig ordning vända sig till en beskickning i Kroatien eller på något annat håll runt om i Europa. Detta gäller också övriga anhöriga.

Anf. 56 BERITH ERIKSSON (v):

Fru talman! Beslutet om detta undantag fattades redan den 22 december. Det var alltså klart redan då att Invandrarverket hade den möjligheten att ge vanliga anhöriga uppehållstillstånd inom ramen för kvoten, när man hade gett avslag på ansökningar om kärnfamiljsinvandring i enlighet med utlänningslagen.

Överläggningen var härmed avslutad.

12 § Svar på fråga 1993/94:379 om avvisning av personer med svåra funktionshinder

Anf. 57 Kulturminister BIRGIT FRIGGEBO (fp):

Fru talman! Bengt Lindqvist har frågat mig vilken praxis som bör gälla vid avvisning av personer med svåra funktionshinder.

I dessa ärenden är det Invandrarverket och Utlänningsnämnden som lägger fast praxis. Regeringen har inte fått något ärende överlämnat till sig som gäller vuxna personer med funktionshinder.

I ett ärende rörande uppehållstillstånd för en person med funktionshinder vägs på humanitära grunder givetvis in hur personen kommer att klara sin situation i hemlandet. Vilken betydelse detta skall tillmätas måste dock avgöras från fall till fall.

Anf. 58 BENGT LINDQVIST (s):

Fru talman! Först vill jag gärna tacka för svaret.

Jag vill berätta att jag under det senaste året har stött på några fall där osäkerheten har varit utomordentligt stor, inte minst hos den avvisande myndigheten Polisen, om hur man skall förfara. Detta är bakgrunden till frågan. Så långt som det skrivna svaret ger besked är det ganska allmänt hållet, och ståndpunkterna utvecklas inte särskilt mycket.

En funktionshindrad person är, i synnerhet om funktionshindret är omfattande, ännu mer beroende av den miljö som omger honom eller henne – det kvittar var man befinner sig. Här i Sverige har vi det välordnat med stöd, hjälp och service på många olika sätt.

De miljöer som en avvisad funktionshindrad person kommer tillbaka till är ju ofta helt i avsaknad av olika former av stöd. Det är ju ofta fråga om konfliktmiljöer, där krig och väpnade konflikter har förstört all den infrastruktur som eventuellt har funnits.

Därtill kommer att det i en del av dessa fall har skett förändringar i den sociala miljön. Familjen, vännerna och andra nära anhöriga kan ha lämnat området. I en sådan situation saknar en människa med också ett förhållandevis medelmåttigt funktionshinder möjligheter att klara sig. Det är dessa förhållanden som jag tycker borde föranleda mer omfattande riktlinjer och ett

generösare förhållningssätt från myndigheternas sida till dem som skall verkställa avvisningarna.

Jag har i min fråga försökt att peka på en sådan möjlighet, nämligen att slå fast att när denna situation föreligger skall samma praxis tillämpas som gäller för barn. Det måste finnas en personlig anknytning på platsen för att kunna verkställa en avvisning. Jag undrar hur statsrådet förhåller sig till den frågeställningen.

Prot. 1993/94:67
1 mars 1994

Svar på frågor

Anf. 59 Kulturminister BIRGIT FRIGGEBO (fp):

Fru talman! Det framgår av svaret att redan när Invandrarverket och Utlänningsnämnden gör sina bedömningar bör de ta hänsyn till om det över huvud taget går att sända tillbaka en person med svåra handikapp.

Om en person har en livshotande sjukdom där det inte går att få vård i hemlandet eller när det föreligger ett handikapp av synnerligen allvarlig art, kan det vara skäl att på humanitär grund bevilja ett uppehållstillstånd. Denna situation skall normalt inte uppkomma när ärendet har kommit så långt som till polisen för verkställande.

För några veckor sedan fattade regeringen beslut i några ärenden som gällde medicinska fall. Det fanns ett fall med ett barn som var flerhandikappat och som bara kunde göra sig förstådd på teckenspråk – som barnet hade lärt sig i Sverige. Trots att barnet hade sina föräldrar med sig i Sverige, fanns det anledning att ge barnet uppehållstillstånd här. Man bedömde att det inte var möjligt för barnet att utvecklas på ett normalt sätt i hemlandet.

Sådana frågor och bedömningar bör naturligtvis även tas med när det gäller vuxna personer, dvs. om det över huvud taget är möjligt att leva vidare om personen återförvisas till det egna landet. Detta är något som Invandrarverket och Utlänningsnämnden normalt skall ta hänsyn till.

Anf. 60 BENGT LINDQVIST (s):

Fru talman! Om Utlänningsnämnden ändå har fattat beslut om avvisning i fall där det senare bedöms att det föreligger en situation där det kan vara svårt för den avvisade att klara sig själv, måste det naturligtvis finnas möjligheter för den avvisande myndigheten att ta upp en diskussion och inhämta riktlinjer från övriga myndigheter.

Jag känner till ett konkret fall där så inte har varit möjligt. Först har det hetat att Invandrarverket skall ge besked. Sedan har motsatt besked givits. Invandrarverket har inte haft mer att säga och man har fått klara sig själv.

Det är fråga om stora brister när det kan inträffa ett enda fall med svåra konsekvenser både för den avvisade och inte minst vända hos polisen. Därför behövs det konkreta besked om hur vi skall förfara i en sådan situation.

Anf. 61 Kulturminister BIRGIT FRIGGEBO (fp):

Fru talman! Det finns en säkerhetsventil när Utlänningsnämnden har fattat sitt beslut, nämligen att lämna in en ny ansökan till Invandrarverket. Men då måste det vara fråga om nya skäl, dvs. saker som har inträffat efter det att Utlänningsnämnden har fattat beslut. Det går att få en formell prövning via Invandrarverket.

Bengt Lindqvist säger att regeringen borde utfärda en praxis eller lik-

nande. Det går inte till så i dag att regeringen självmant tar upp frågor om praxis. Om Invandrarverket eller Utlänningsnämnden vill ha ledning från regeringen, har de att överlämna ärenden till regeringen. Så har inte skett i den här typen av fall.

Anf. 62 BENGT LINDQVIST (s):

Fru talman! Till slut har jag en alldeles konkret fråga till Birgit Friggebo personligen.

Är det inte en rimlig ordning att man utgår från att om det inte finns någon anknytning på familjeplanet avstår man från att avvisa en person som uppenbarligen inte har möjlighet att klara sig i den lokala miljön?

Anf. 63 Kulturminister BIRGIT FRIGGEBO (fp):

Fru talman! Jag skulle gärna personligen vilja svara på den frågan. Men jag står inte här i egenskap av enskild person, vilket Bengt Lindqvist vet.

Dessutom skall det tas hänsyn till alla omständigheter i ärendet. Det beror t.ex. på vilket land som personen skall återförvisas till, vilka sociala förhållanden som råder där osv. Därför går det inte att ge ett rakt besked på den konkreta fråga som Bengt Lindqvist ställde.

Överläggningen var härmed avslutad.

13 § Svar på fråga 1993/94:381 om separation av fäder och barn till följd av utvisning

Anf. 64 Kulturminister BIRGIT FRIGGEBO (fp):

Fru talman! Ingela Mårtensson har frågat mig vad jag avser att göra för att män som har barn i Sverige eller väntar barn inte kommer att separeras från barnen genom avvisning.

Det är en grundläggande princip att i största möjliga utsträckning skydda en kärnfamilj från splittring. Det finns dock i utlänningslagen regler som ibland gör att en splittring inte går att undvika. Utvisning på grund av brott är ett sådant exempel, och regeln om att uppehållstillstånd skall sökas före inresan till Sverige ett annat.

När det gäller regeln om att en ansökan om uppehållstillstånd inte får beviljas om utlänningen befinner sig i Sverige medger utlänningslagen att det görs undantag om det finns särskilda skäl. Sådana särskilda skäl kan enligt förarbetena vara att utlänningen efter hemkomsten kan antas bli förhindrad att på nytt lämna sitt land, eller att en utlänning ansökt om uppehållstillstånd på grund av anknytning till en här i landet bosatt person som han eller hon redan har eller väntar barn med. I praxis anses för personer som återoppar asylskäl, som dock inte är tillräckligt starka, redan anknytning genom sammanboende i Sverige i minst ett år vara ett sådant särskilt skäl att undantag kan göras från huvudprincipen att uppehållstillstånd skall ordnas före inresan. För att undantag skall göras krävs dock normalt att identiteten är klarlagd. Har utlänningen t.ex. avhänt sig sin passhandling har uppehållstillstånd inte beviljats trots långvarig anknytning.

Jag är dock medveten om att det ibland kan uppstå situationer där en utländsk medborgare måste lämna Sverige för att ansöka om ett uppehållstillstånd som det inte råder något tvivel om att han eller hon kommer att få. Dagens ordning för att pröva ansökningar om uppehållstillstånd före inresan i Sverige är alltför rigid. Därför har jag begärt att en särskild utredare skall se över dessa regler.

Anf. 65 INGELA MÅRTENSSON (fp):

Fru talman! Jag skall be att få tacka Birgit Friggebo för svaret.

Jag ser positivt på att invandrarministern säger att hon tycker att dagens ordning är alltför rigid i fråga om de fall jag har tagit upp. Jag undrar när utredningen kan förväntas lägga fram ett resultat. Det är en angelägen utredning.

Jag vill ta upp några andra delar av statsrådets svar. Statsrådet säger att om det finns särskilda skäl går det att göra undantag från regeln om att söka uppehållstillstånd från utlandet. Enligt förarbetena kan ett skäl vara att man väntar barn eller har barn i landet.

Jag känner till flera fall av just denna karaktär. T.ex. finns det ett iranskt par. Mannen har uppehållstillstånd i Sverige, men hans fru som han har varit gift med i över ett år har tidigare ansökt men fått avslag. De har varit gifta i över ett år, och nu är hon i sjunde månaden. Det har föreslagits att hon skall åka till Turkiet. Jag tycker att det är en horribel situation att hon i sjunde månaden skall ge sig i väg till Turkiet för att söka uppehållstillstånd och visa anknytning till den man hon har varit gift med i över ett år.

Jag känner till ett liknande fall. Där har kvinnan uppehållstillstånd sedan lång tid tillbaka i Sverige. Mannen har i dagarna fått besked om att han måste åka tillbaka till Egypten. Han är kristen, och har förföljts i Egypten av religiösa skäl. Nu har paret ett barn på en och en halv månad. De har varit gifta i över ett år. Ändå säger man att mannen skall skickas ut. I papperen från Invandrarverket och Utlänningsnämnden talar man om att det inte föreligger synnerliga skäl i det här fallet. Är det "synnerliga" skäl eller "särskilda" skäl som gäller?

Anf. 66 Kulturminister BIRGIT FRIGGEBO (fp):

Fru talman! När det först gäller tidpunkten för när utredningen kommer att vara klar så har jag i dag fått besked ifrån utredaren om att han skall hålla ett slutsammanträde med sina experter den 14 mars.

Jag kan naturligtvis inte kommentera de fall som Ingela Mårtensson tar upp eftersom jag inte är insatt i dem. Det som gäller är att man kan göra undantag om det finns särskilda skäl. Ett sådant särskilt skäl kan vara att man redan har eller väntar barn med någon här i Sverige. Jag kan inte ge något annat svar på vilka särskilda omständigheter som har medfört att myndigheterna inte själva tillämpar den praxis som de säger sig tillämpa.

Låt mig också informera om att regeringen i förra veckan fattade ett antal beslut som rör män som befann sig i Sverige och som fick uppehållstillstånd. Dessa män hade redan barn tillsammans med sina kvinnor eller väntade barn med dem.

Anf. 67 INGELA MÅRTENSSON (fp):

Fru talman! Det var bra att vi nu fick klart att den här utredningen äntligen kommer. Enligt vad jag förstår har uppdraget funnits under lång tid. Det är mycket bra att utredningen snart är klar. Jag hoppas att man kan få en mera human praxis i sådana här ärenden.

När det gäller praxis lade jag särskilt märke till att man har motiverat beslutet med att det inte föreligger synnerliga skäl av humanitär art för denna person som nu har en dotter på en och en halv månad. Han är mycket orolig för att han skall behöva åka tillbaka till Egypten för att där söka tillstånd för att få leva tillsammans med sin fru och sitt barn i Sverige. Det verkar fortfarande litet oklart vilken praxis som egentligen råder hos Invandrarverket och Utlänningsnämnden jämfört med kulturministerns svar. I svaret sägs att ett särskilt skäl kan vara att man väntar eller har barn. Om det som står i svaret gällde skulle jag vara mycket nöjd.

Överläggningen var härmed avslutad.

14 § Svar på frågorna 1993/94:355 och 366 om placeringen i häkte av personer som tagits i förvar m.m.

Anf. 68 Justitieminister GUN HELLSVIK (m):

Fru talman! Magnus Persson har frågat statsrådet Friggebo om hon är beredd att i samråd med mig vidta lämpliga åtgärder för att ombesörja både lokal- och bevakningsfrågor i samband med att ett stort antal kosovoalbaner kan bli utvisade från Norge till Sverige.

En liknande fråga har ställts av Birthe Sörestedt som frågar vad invandrarministern ämnar göra för att ge de enligt utlänningslagen förvarstagna personer som sitter i häkte ett bättre omhändertagande.

Jag vill då först säga att enligt utlänningsförordningen är det polisen som ansvarar för verkställigheten av förvarsbeslut, varför det är på mig det ankommer att besvara dessa frågor.

De stora fluktuationerna i antalet asylsökanden innebär stora problem för polismyndigheterna. Jag är medveten om att det blivit allt större problem med lämpliga förvarsplatser. För att underlätta finansieringen och därmed myndigheternas hantering av saken har regeringen i årets budgetproposition föreslagit att polisens kostnader för utlänningsärenden skall anvisas under ett nytt förslagsanslag.

Regeringen har föreslagit denna lösning i avvaktan på en närmare översyn av frågan om ansvaret för finansieringen av polisens kostnader för utlänningsärenden.

Jag har inhämtat att Rikspolisstyrelsen nu har inlett ett arbete med att anskaffa och iordningställa lämpliga förvarslokaler. Det är därför min förhoppning att den nu rådande platsbristen inom kort skall vara avhjälp.

Anf. 69 MAGNUS PERSSON (s):

Fru talman! Jag får tacka statsrådet för svaret på min framställda fråga. Anledningen till att jag ställde frågan var den oro som många flyktingar,

främst kosovoalbaner, känner på båda sidor om gränsen. Passpolisen på den norska sidan har tidvis fått skärpta regler.

Statsrådet säger att det är riktigt att polisen ansvarar för det här. Hon säger att Rikspolisstyrelsen har inlett arbetet med att anskaffa och iordningställa lämpliga förvarslokaler. Jag skulle vilja ha en konkretisering av statsrådet.

Det kommer nu att finnas lediga lokaler, eftersom vi håller på att tömma flyktingförläggningar. Många anser att de lokalerna bör kunna användas under en övergångstid när större flyktingvågor kommer. Kan statsrådet göra någon närmare konkretisering?

I Värmland har man på polisdistriktet i Karlstad uppenbara problem med att klara situationen. Arrestlokalerna är fyllda såväl i Karlstad som i andra polisdistrikt i länet. Man borde kunna undersöka om inte de lokaler som tidigare har använts kan användas nu.

Fru talman! Kan statsrådet säga något om huruvida de nuvarande flyktingförläggningarna under en övergångstid kan användas som förvarslokaler av det slag som Rikspolisstyrelsen har i uppdrag att titta på?

Anf. 70 BIRTHE SÖRESTEDT (s):

Fru talman! Jag vill tacka justitieministern för svaret. Jag är dock inte helt nöjd. Antalet fall ökar ständigt. Det har under lång tid rört sig om en stor grupp. Vi anser att det är en djupt ingripande åtgärd att placera människor i häkte. Den regleras strikt i lag. Ofta behövs också en domstolsprövning för att ett sådant omhändertagande skall kunna göras, t.ex. när människor är misstänkta för brott.

Det är helt oacceptabelt att förvara människor i häkte. Lokalerna är inte anpassade för det här ändamålet. Rummen är små, och det råder brist på gemensamhetsutrymmen. Verksamheten är över huvud taget inte anpassad till den här gruppen av människor. Dessutom är det bekymmer med om man t.ex. skall tillåta besök. Det kan medges att säkerheten på häktena kommer att sättas åt sidan.

Trots att personalen gör vad den kan för att tillgodose även den här gruppens behov är det påfrestande både för de omhändertagna och för personalen.

Det borde vara rimligt att man tar fram andra särskilda lokaler där ett mera human omhändertagande kan ske. Man skall ha personal med kunskaper och erfarenheter av just flyktingfrågor. Personalen bör också ha sådana språkkunskaper att den här gruppen blir tillgodosedd.

Kriminalvården anordnar transporterna. Det är dock inte bara fråga om väntan på transport. Ett flertal omhändertagna får sitta mycket lång tid i häkte. Den övervägande delen får sitta en vecka. Men det finns personer som får sitta i häkte i månader. Den person jag har exempel på som har suttit längst satt i häkte i fyra och en halv månad. Det är verkligen ingen bra miljö.

Jag skulle vilja ha ett konkret besked om när det här problemet kan vara löst.

Anf. 71 Justitieminister GUN HELLSVIK (m):

Fru talman! Magnus Perssons och Birthe Söresteds frågor är i grunden likartade, även om Magnus Perssons fråga är mera koncentrerad till förhållandena i Värmland. Jag kan ta Värmland som exempel.

I mitt svar nämnde jag att Rikspolisstyrelsen arbetar med den här frågan. Jag kan inte peka ut exakt vilka byggnader som är aktuella. Bl.a. beroende på de återtaganden från Norge, som berör Värmland, har Rikspolisstyrelsen t.ex. gett polismyndigheten i Karlstad i uppgift att hitta lämpliga lokaler. Man har hittat lämpliga lokaler, även om jag inte kan tala om vilken byggnad det är fråga om. Man har också lämnat genomarbetade förslag till Rikspolisstyrelsen med lösningar av hur lokalerna skall användas. Det är färska uppgifter från Rikspolisstyrelsen men de visar att man åtminstone i den delen av landet snart kommer att kunna lösa de praktiska problemen.

Jag har också fått besked om att Rikspolisstyrelsen har fått konkreta förslag från polismyndigheten i Katrineholm och att man mycket snart väntar förslag till lösningar från polismyndigheterna i Göteborg och Malmö.

Något annat som är viktigt, som också är en del av svaret på Magnus Perssons fråga, är att det inte är någon fördel att helt och hållet utnyttja lokaler som har använts för flyktingar vid tidigare tillfällen. Det gäller att ha en vetlig fördelning över landet. Vi skall veta att de problem som vi har i dag, som blev tydliga under hösten 1993, är problem som vi även kommer att ha en tid framöver.

Anf. 72 MAGNUS PERSSON (s):

Fru talman! Jag är medveten om det sista som statsrådet sade. Den humanitära behandlingen av flyktingarna är naturligtvis viktig.

När flyktingarna kommer till landet för en kortare eller längre tid är det viktigt att de blir introducerade och att Rikspolisstyrelsen inte väljer betongbunkrar och liknande byggnader som kan avskräcka och inte alls ger den humanitära behandling som vi bör ge de tillresande flyktingarna.

Detta är ett problem som vi inte löser på ett par minuter i talarstolen, men jag kommer att följa frågan. Jag hoppas att justitieministern också kommer att följa den med största uppmärksamhet och att de lokaler som Rikspolisstyrelsen så småningom väljer tilltalar såväl väktarpersonalen som de flyktingar som kommer att bo där under en längre eller kortare tid. Det är viktigt.

Anf. 73 BIRTHE SÖRESTEDT (s):

Fru talman! Justitieministern sade, såvitt jag förstår, att man på flera håll i landet inom kort skall kunna plocka fram lämpliga, humana lokaler för den här gruppen. Det är ett måste. Man kan se på häktessituationen på t.ex. Kronobergshäktet. Där har man dagligen 10–15 personer som är förvarstagna enligt utlänningslagen.

Inom kriminalvården finns det ett stort behov av häkteslokaler. Det planeras ytterligare utbyggnad för att dels klara av kriminalvårdens beläggning, dels – och det är kanske det allra viktigaste – snarast åstadkomma ett humant omhändertagande av den nu aktuella gruppen av människor.

Anf. 74 Justitieminister GUN HELLSVIK (m):

Fru talman! Jag är tacksam över att dessa frågor ställdes. Det gav mig också möjlighet att informera om det planeringsarbete och de konkreta åtgärder som är på gång.

Jag fick inte tid tidigare att ytterligare kommentera det Birthe Sörestedt anförde när det gällde personalen. Därför vill jag avslutningsvis säga att det är helt klart att det under förvarstagningstiden behövs personal med kunskap om flyktingarna. Något som skapar problem är att vi också måste ha personal med polisiära befogenheter. Jag hoppas att vi är överens om att sådana befogenheter inte skall spridas ut. Det skall vara mycket noga reglerat. Detta skapar i sin tur vissa problem när det gäller att hitta lämpliga lokaler för förvarstagnning.

Överläggningen var härmed avslutad.

Prot. 1993/94:67
1 mars 1994

Svar på frågor

15 § Svar på fråga 1993/94:359 om rehabiliteringen av fängelse-dömda

Anf. 75 Justitieminister GUN HELLSVIK (m):

Fru talman! Sten Andersson i Malmö har, under återopande av att intagna vid fängelser har möjlighet att se TV-kanaler som visar filmer med inslag av våld och kriminalitet, frågat mig vilka åtgärder jag är beredd att vidta så att framtiden på anstalterna inte bedrivs på ett sådant sätt att målet med rehabiliteringen motverkas.

Jag vill först slå fast att kriminalvården i anstalt, enligt kriminalvårdslagen, skall utformas så att den intagnes anpassning i samhället främjas och skadliga följder av frihetsberövandet motverkas. Detta är en grundläggande uppgift för kriminalvården. Självfallet kan program med våldsinslag motverka en sådan anpassning när det t.ex. gäller personer som dömts för våldsbrott.

Inom kriminalvården är sedan flera år tillbaka ansvar och befogenheter i stor utsträckning decentraliserade till framför allt de lokala myndigheterna. Det är därför chefen för anstalten som har att, mot bakgrund av bl.a. kriminalvårdslagstiftningen och riksdagens och regeringens beslut om mål och inriktning av verksamheten, bedöma vilka former av fritidsaktiviteter som skall erbjudas. När det därför gäller t.ex. anslutning av en anstalt till ett kabel-TV-nät avgörs således denna fråga av chefen för anstalten.

Jag utgår ifrån att kriminalvården, när det gäller att pröva frågor av det slag som Sten Andersson tagit upp, gör denna prövning bl.a. mot bakgrund av det ansvar som anstaltsledningen har för rehabiliteringen av de intagna. Därvid kan naturligtvis frågor om utbudet av program på olika TV-kanaler vara av betydelse.

Anf. 76 STEN ANDERSSON i Malmö (m):

Fru talman! Jag tackar för svaret. Jag är medveten om att även intagna skall ha rätt till information om vad som händer och sker i samhället. Det får de genom press, radio och TV 1 och TV 2.

På vissa anstalter kan de, efter ledningens beslut, även se TV 1000. Jag är ingen moralist, men jag tycker att detta är litet knepigt. Under dagtid rehabiliteras en människa och under kvällstid och helger får han eller hon lära sig "the latest news" inom branschen. Det är litet motsägelsefullt.

Jag är dock glad över att enskilda anstaltschefer bestämmer. Det finns en del som har kraft att stå emot. Men på Malmöanstalten, som är en tung anstalt, kan man sitta och titta på TV 1000 nätterna igenom.

Om en intern strular på något sätt och det skall utdömas någon form av disciplinstraff kan man inte stoppa hans möjligheter att se på denna kanal. Det är provat. Det går inte.

Till sist, fru talman, vill jag göra en jämförelse:

Detta är ungefär som om man på dagarna försöker rehabilitera en alkoholist och på kvällarna och helgerna låser in honom i en av Systembolagets butiker.

Det finns vissa likheter.

Anf. 77 Justitieminister GUN HELLSVIK (m):

Fru talman! Jag skall bara göra några korta kommentarer.

Det är anstaltschefernas sak – och över dem finns Kriminalvårdsstyrelsen – att bestämma innehållet efter riksdagens och regeringens uppsatta mål. Jag har fått fram att det på de flesta anstalter och häkten finns TV 1, TV 2 och TV 4. I vissa fall, beroende på om anstalterna ligger nära Finland eller Danmark, finns också möjlighet att se finsk respektive dansk TV.

Jag kan nämna att avdelningen för sexualbrottsdömda på Norrtäljeanstalten, där TV 1000 förekommer, inte har fått tillgång till TV 1000. Det beslutet har överklagats till Kriminalvårdsstyrelsen, där det för närvarande är under prövning.

I det arbete som nu pågår inom departementet, på grundval av Fängelseutredningens betänkande, är en översyn av möjligheten till disciplinära åtgärder föremål för prövning. Det vill jag också nämna i det här sammanhanget, även om det är för tidigt att säga vad som kommer ut av det arbetet.

Anf. 78 STEN ANDERSSON i Malmö (m):

Fru talman! Jag tackar för de klargörande delarna av svaret.

Statsrådet nämner Norrtäljeanstalten, men jag känner till situationen på Malmöanstalten, som alltså är en mycket tung anstalt. Där kan samtliga interner se på TV 1000 på sin fritid. Jag är nog inte ensam om att tycka att detta är något stötande. Det behöver inte handla om sexualbrottslingar. Det kan gälla andra vanliga brottslingar som får se grova action- och kriminalfilmer. På det sättet kan de, som jag har sagt, lära sig senaste nytt inom branschen. Det är fel.

Jag hoppas att man kommer att kolla upp detta och se vad som kan göras om det visar sig att jag har rätt och det går snett vid våra anstalter.

Överläggningen var härmed avslutad.

16 § Svar på fråga 1993/94:360 om Brottsofferfonden

Anf. 79 Justitieminister GUN HELLSVIK (m):

Fru talman! Sten Andersson i Malmö har frågat mig vilka åtgärder jag avser vidta för att det aviserade avdraget på fängelsedömdas löner fullt ut skall komma brottsoffren till del.

Jag vill först erinra om att regeringen så sent som i torsdags, den 24 februari, till riksdagen överlämnade en proposition (prop. 1993/94:143 Brotts-offren i blickpunkten – en brottsofferfond och andra åtgärder för att stärka brottsoffrens ställning) med förslag om en rad åtgärder för att stärka brottsoffrens ställning. Förslagen utgör ett viktigt led i regeringens arbete med att lyfta fram brottsoffren och tydligt markera att statsmakterna står på brottsoffrens sida.

I propositionen föreslås bl.a. att en brottsofferfond skall inrättas. Fondens pengar skall bl.a. användas för bidrag till ideella organisationer som verkar på brottsofferområdet, bidrag till privat eller offentlig verksamhet som gäller brottsoffer, information och forskning inom brottsofferområdet. En brottsofferfond skulle t.ex. kunna ge bidrag till brottsofferjourer, kvinnojourer, till inrättande av våldtäktskliniker och till anordnande av olika former av kristerapiverksamhet.

För att ytterligare lyfta fram de kriminalpolitiskt centrala brottsofferfrågorna och därigenom ge stödet till brottsoffren stadga och kontinuitet på såväl lång som kort sikt har, som framgår av propositionen, regeringen för avsikt att bilda en brottsoffermyndighet. Detta skall ske genom att den nuvarande Brottskadenämnden omorganiseras och tillförs ytterligare uppgifter samt byter namn till Brottsoffermyndigheten. Det handlar alltså i praktiken inte om att inrätta någon ny myndighet utan om att utvidga Brottskadenämndens verksamhetsområde.

Brottsoffermyndigheten ges ett övergripande ansvar för brottsofferfrågor och huvuduppgifterna kommer att vara att besluta, liksom i dag, i ärenden om brottsskadeersättning och besluta i frågor om användning av brottsofferfondens pengar. Övriga förslag i propositionen tar direkt sikte på förbättringar för brottsoffer i det enskilda fallet. Förslagen föreslås träda i kraft den 1 juli 1994.

Regeringen föreslår att brottsofferfonden skall finansieras huvudsakligen genom att en avgift på 300 kr tas ut av dem som döms för brott där fängelse ingår i straffskalan. Under ett inledningsskede då fonden byggs upp och även senare kan det finnas skäl att utöver avgifterna även tillföra fonden medel från annat håll.

Regeringen har, som Sten Andersson antyder i sin fråga, givit Kriminalvårdsstyrelsen i uppdrag att sänka ersättningen till de intagna inom kriminalvården med i genomsnitt 20 % den 1 juli 1994. En del av de medel som frigörs genom denna sänkning kommer att finansiera den av regering och riksdag redan beslutade brottsofferreformen avseende utvidgad rätt till målsägandebiträde och förbättrat rättsligt bistånd till brottsoffer utomlands (prop. 1993/94:26, bet. 1993/94:JuU12, rskr. 1993/94:124).

Resterande del, dvs. merparten, av de medel som frigörs genom den sänkta ersättningen till fångarna bör enligt regeringens bedömning finansiera uppbyggnaden av den föreslagna brottsofferfonden, vilket också framgår av propositionen om åtgärder för att stärka brottsoffrens ställning.

Pengarna skall alltså inte användas till uppbyggnad av någon ny myndighet utan till insatser som direkt syftar till att stärka brottsoffrens ställning. Men de direkta kostnaderna för att besluta om användningen av fondens medel

Prot. 1993/94:67
1 mars 1994

Svar på frågor

och för själva fondförvaltningen måste givetvis också finansieras och bör enligt regeringens bedömning betalas av fondens medel.

Anf. 80 STEN ANDERSSON i Malmö (m):

Fru talman! Jag tackar för svaret. Jag är medveten om att det i dag har kommit en propositionen i våra fack. Hade jag vetat det när jag ställde min fråga, hade jag givetvis väntat. Men man är inte alltid à jour med tiden. Det finns ju en chans att återkomma i form av motioner.

Jag vill dock ta upp ett par saker. Det är ju en ny myndighet med en generaldirektör i spetsen. Hur stor del av de 20 % kommer att gå till förbättringar "i det enskilda fallet", som statsrådet talade om? Statsrådet behöver inte ange det exakt men mellan tummen och pekfingeret.

Alla fängelsedömda skall ju betala, alltså även de som inte har gjort något så dumt att det renderar skadestånd. Då kan det uppstå ett problem. Tack och lov kan två personer som har begått exakt liknande brott på grund av förutsättningarna för rehabilitering dömas olika. Den ene döms till fängelse, medan den andre inte döms till fängelse. Då inträffar det konstiga att den som döms till fängelse och får lägre ersättning medan han arbetar i fängelset får betala till fonden, medan den som inte döms till fängelse och kan behålla sitt jobb med full inkomst slipper att betala till fonden. Detta låter litet egendomligt. Min fråga till statsrådet blir: Har man på departementet tänkt igenom detta?

Anf. 81 Justitieminister GUN HELLSVIK (m):

Fru talman! Jag tar den sista frågan först. Alla som döms för brott där fängelse kan följa, alltså även om domen blir skyddstillsyn eller villkorlig dom, skall betala 300 kr. Endast vid vissa s.k. bagatellbrott ingår fängelse över huvud taget inte i straffskalan. Väldigt få dömda faller alltså utanför. Jag förstår att det inte är lätt att vara insatt i alla detaljer, innan man har haft tillfälle att studera propositionen.

Med tanke på den brottspåföljd som vi förhoppningsvis skall kunna utdöma till sommaren på försök, nämligen den elektroniska övervakning som i vissa fall skall kunna användas i stället för fängelse – denna påföljd kan vara aktuell i den beskrivning som Sten Andersson i Malmö gav – vill jag nämna att dessa dömda kommer att få betala 50 kr per dag, om riksdagen bifaller regeringens förslag. Även dessa pengar skall gå till Brottsofferfonden.

Frågan huruvida det blir en ny myndighet kan vi tvista om. Brottskadenumnden är dock en myndighet. Vi skulle naturligtvis kunna skapa ytterligare en. Om inte regeringskansliet skall ha hand om Brottsofferfonden – och jag tror att vi kan vara överens om att detta inte är lämpligt, utan det skall vara ett fristående organ – är detta organ i lagens mening en myndighet. Sedan kan man diskutera vad man skall kalla myndighetens chef, men när det gäller de flesta statliga myndigheter har chefen titeln generaldirektör. Men en ytterst ringa del av kostnaderna kommer att falla på den här utökningen.

Anf. 82 STEN ANDERSSON i Malmö (m):

Fru talman! Jag skall inte bli långrandig. Jag noterar att den som döms för brott där fängelse ingår i straffskalan skall betala 300 kr, medan däremot den som slipper fängelse för liknande brott slipper löneavdraget på 20 %.

Prot. 1993/94:67

1 mars 1994

Svar på frågor

Överläggningen var härmed avslutad.

17 § Svar på fråga 1993/94:361 om Borås och Sjuhäradsbygdens tingsrätter

Anf. 83 Justitieminister GUN HELLSVIK (m):

Fru talman! Lennart Brunander har ställt en fråga till mig angående eventuell sammanslagning av Borås och Sjuhäradsbygdens tingsrätter. Han vill ha besked om huruvida jag är beredd att medverka till att dessa tingsrätter även i fortsättningen får vara självständiga enheter.

Domstolsverket har alldeles nyligen överlämnat ett förslag till regeringen som går ut på att de båda tingsrätterna bör slås samman till en tingsrätt. Jag har i går beslutat att ärendet skall remitteras på sedvanligt sätt. Regeringen återkommer med besked då ärendet är färdigberett och beslut kan fattas.

Anf. 84 LENNART BRUNANDER (c):

Fru talman! Jag tackar för svaret. Jag blev kanske i och för sig inte mycket klokare av det. Jag tror att inte heller de människor hemma som gärna vill ha kvar dessa tingsrätter blev det.

Domstolsutredningen föreslog för några år sedan att man skulle slå ihop dessa två tingsrätter. Men så skedde inte. Det visade sig nämligen att det inte var särskilt lämpligt. Inte heller lokalsituationen var sådan att en sammanslagning skulle bli bra. Man skulle inte tjäna så mycket. Det är inte fråga om små tingsrätter, utan de är var för sig så pass stora att de fungerar ganska bra. Ärendetillströmningen gör att man på dessa tingsrätter egentligen borde öka antalet rotlar. Den sammanslagna tingsrätten skulle få tio rotlar. Förmodligen borde den ha fler, eftersom ärendetillströmningen vid Borås tingsrätt förra året var 24 % och vid Sjuhäradsbygdens tingsrätt 10 %.

När det nu av de skäl som jag har uppgivit inte blev något av förra gången tycker jag att det är litet klåfingrigt av Domstolsverket att komma tillbaks och lägga fram ett nytt förslag. På något sätt borde man inrätta sig efter de beslut som fattas och ge människorna ro att jobba och lösa de problem som finns, vilket inte är så enkelt.

I det förslag som Domstolsverket nu har lagt fram skall allesammans samlas i Borås tingsrätts lokaler. Det förutsätts att vissa lokaler som Borås kommun inte vill släppa till ändå skall användas. Man kommer inte att kunna vara i en lokal, utan man får hyra lokaler utanför. Det är inte särskilt ändamålsenligt.

Jag tycker därför inte att det i dag finns fler skäl som talar för en sammanslagning än vad det gjorde förra gången.

Jag upprepar min fråga om hur justitieministern ser på detta och hur hon

kan agera för att tingsrätterna skall få fungera var för sig, vilket jag tror är bra på många sätt.

Det står också i svaret att regeringen skall återkomma. På vilket sätt återkommer regeringen för att redovisa innan beslut fattas?

Anf. 85 Justitieminister GUN HELLSVIK (m):

Fru talman! Som svar på den senare frågan kan jag säga att den vanliga ordningen gäller. När ärendet är tillräckligt berett kan regeringen naturligtvis fatta beslut på olika sätt. Det kan vara fråga om att lägga fram ett förslag. Det kan också vara fråga om att helt enkelt avskriva ärendet mot något annat beslut. Det går i dag inte att säga. Vilket sätt regeringen kommer att fatta beslut på beror på vilket ställningstagande vi får.

Det här är ett förslag från Domstolsverket. Jag hoppas att Lennart Brunander och jag är överens om att regeringen skall hantera förslag som kommer från en myndighet på vederbörligt sätt, nämligen genom att inhämta yttrande.

Jag kan naturligtvis inte med säkerhet svara för hur Domstolsverket har resonerat. Det beslut som fattades tidigare, när det sades nej till sammanläggning av tingsrätter, ingick i ett stort paket. Hela paketet föll med motiveringen att näringsprincipen och den lokala förankringen var så viktig. Jag kan tänka mig att Domstolsverket har ansett att de skäl som tidigare angavs för att säga nej till paketet inte gäller här, eftersom just dessa två tingsrätter ligger på en och samma plats. Om man skall dra slutsatser av motiven till det förra beslutet borde man egentligen säga att Sjuhäradsbygdens tingsrätt enligt närhetsprincipen skall flyttas från Borås.

Jag tycker nog att vi kan ha förståelse för att Domstolsverket, på grund av de besked man har fått tidigare, ändå har arbetat vidare. Om jag skall arbeta seriöst måste jag också se till att remittera de förslag som kommer in.

Anf. 86 LENNART BRUNANDER (c):

Fru talman! Jag förstår detta och tycker att det är riktigt att justitieministern jobbar på det sättet. Anledningen till att jag går in i ärendet just nu är att jag inte vill komma i efterskott när justitieministern redan har fattat beslut, för då är det inte stor nytta med att stå här och prata. Jag vill göra det dessförinnan.

När det gäller det gamla paketet med förslag var motivet till sammanslagningarna att de tingsrätter som skulle slås samman var små. De hade en eller två domare. Så är inte fallet i detta sammanhang. Här handlar det om tingsrätter som har en försvarbar storlek när det gäller att kunna jobba på ett bra sätt och täcka de områden som de skall göra.

Det är riktigt att de båda ligger i Borås. De betjänar två olika områden. Att Sjuhäradsbygdens tingsrätt också kom att hamna i Borås beror väl på att kommunikationer osv. fungerar för det område den representerar. Anledningen till att man slog ihop alla de tingsrätter som utgör Sjuhäradsbygdens tingsrätt är ingenting att diskutera nu.

Genom att slå samman dessa två tingsrätter får man en situation som inte är bra arbetsmässigt. Man vinner inte särskilt mycket ekonomiskt. Jag upp-

lever det faktiskt som klåfingrigt och skulle vilja uppmana justitieministern att jobba för att de båda skall kunna vara kvar.

Prot. 1993/94:67
1 mars 1994

Överläggningen var härmed avslutad.

Svar på frågor

18 § Meddelande om information från regeringen, m.m.

Anf. 87 TALMANNEN:

Kammarens sammanträde i morgon, onsdagen den 2 mars, inleds med information från regeringen om avtalet med EU. Statsminister Carl Bildt (m) inleder informationen.

Därefter kommer partiledarna eller andra ledande företrädare för övriga partier att få ordet för deklarationer om cirka fem minuter.

Statsrådet Ulf Dinkelspiel (m) lämnar sedan kompletterande information.

Ledamöterna får därefter tillfälle att ställa frågor till statsministern och statsrådet Ulf Dinkelspiel enligt de regler som gäller för informationsstund med regeringen.

Efter informationen kommer riksdagen att fatta beslut i ärenden som behandlades förra onsdagen. Finansdebatten följer omedelbart därefter.

19 § Hänvisning av ärenden till utskott

Föredrogs och hänvisades

Propositionerna

1993/94:123 till lagutskottet

1993/94:138 och 141 till näringsutskottet

1993/94:143 till justitieutskottet

1993/94:147 till arbetsmarknadsutskottet

1993/94:148 till socialutskottet

1993/94:157 och 158 till jordbruksutskottet

1993/94:160 till konstitutionsutskottet

1993/94:161 till näringsutskottet

1993/94:163 till jordbruksutskottet

1993/94:166 och 168 till trafikutskottet

1993/94:173 till socialförsäkringsutskottet

Motionerna

1993/94:So40–So44 till socialutskottet

20 § Förnyad bordläggning

Föredrogs men bordlades åter
Finansutskottets betänkande 1993/94:FjU10
Skatteutskottets betänkande 1993/94:SkU24
Lagutskottets betänkande 1993/94:LU18
Utrikesutskottets betänkanden 1993/94:UU11 och UU13
Försvarsutskottets betänkanden 1993/94:FöU6 och FöU7
Socialutskottets betänkanden 1993/94:SoU15–SoU19
Kulturutskottets betänkanden 1993/94:KrU10, KrU12 och KrU14–KrU17
Näringsutskottets betänkande 1993/94:NU13
Arbetsmarknadsutskottets betänkande 1993/94:AU21

21 § Bordläggning

Anmälades och bordlades
Propositionerna
1993/94:153 Ändring i lagen om dubbelbeskattningsavtal mellan Danmark,
Finland, Island, Norge och Sverige beträffande skatter på arv och på gåva
1993/94:181 Slopad årlig fordonsskatt för vissa äldre motorfordon

Utrikesutskottets betänkande
1993/94:UU17 Tillämpning i fråga om Libyen av lagen (1971:176) om vissa
internationella sanktioner

22 § Anmälan om interpellation

Anmälades att följande interpellation framställts

den 28 februari

1993/94:101 av *Carl Fredrik Graf* (m) till finansministern om pensionsregler
för reservofficerare:

Reservofficerare är sedan mycket lång tid viktiga när det gäller att försörja
det svenska försvaret med kompetent personal. I denna interpellation vill
jag lyfta fram en fråga, som ännu ej är löst, vad gäller förhållandet mellan
staten som arbetsgivare och vissa reservofficerare.

Reservpension utgår till reservofficerare anställda enligt äldre reservoffi-
cerskungörelser/förordningar (1927, 1943 och 1951). För dessa gäller att de
erhåller reservofficerspension, medan senare anställda har rätt till tjänstgö-
ringspremier enligt ett visst system.

Riksdagen beslöt 1962 att denna pension skulle samordnas med ATP.
Detta betraktas av många som orättfärdigt, eftersom de ej haft anledning att
räkna med dessa regler när de tog anställning. Pensionen är inte heller att
betrakta som en pension i vanlig mening. Redan i den proposition som rege-

ringen lade på riksdagens bord när 1943 års regler antogs skriver föredragande statsrådet att denna pension ej var att likställa med vanlig tjänstepension, utan i stället skulle betraktas som en premie avsedd att underlätta rekrytering av reservofficerspersonal. Detta understryks av att den årliga pensionspremien kan bytas mot engångsersättning samt att detta system i senare regler ersatts av tjänstgöringspremier.

Förhållandet att pensionen samordas med ATP innebär en reduktion med hälften. Detta gäller även engångsbelopp.

Riksdagen har vid ett par tillfällen uttalat att denna fråga bör lösas genom förhandlingar. Statens löne- och pensionsverk torde vara en part i dessa. Denna myndighet är ett av statsrådets ansvarsområden.

Jag vill med anledning av ovanstående ställa följande frågor:

1. Vilka åtgärder har in till dags dato vidtagits i regeringskansliet för att lösa denna fråga?
2. Vilka initiativ är statsrådet beredd att vidtaga för att samordningen med ATP för berörda skall slopas?

23 § Anmälan om fråga

Anmälades att följande fråga framställts

den 28 februari

1993/94:383 av *Magnus Persson* (s) till arbetsmarknadsministern om flyttningsbidrag till arbetslösa:

Inom Arbetsmarknadsverket har man på en rad områden tidigare kunnat erbjuda vissa förmåner för att förmå de sökande till att anta erbjudet arbete. Arbetsförmedlare och arbetssökande finner det ytterst anmärkningsvärt att man ifrån statsmakternas sida i rådande situation lägger hinder i vägen för att öka rörligheten bland arbetskraften. Tidigare har man med framgång kunnat använda flyttningsbidrag som ett av många andra verksamma instrument i syfte att underlätta för de sökande att ta erbjudet arbete på annat håll. Ändrade regler om att flyttningsbidrag med bohagstransport nyligen har upphört sätter nu myror i huvudet på många. Handläggarna ute på fältet ställer sig frågande till det som ständigt sker med ofta ändrade bidragsbestämmelser etc. Riksdagens bemyndigande i denna del avsåg förenklingar. Med anledning av det skedda vill jag ställa följande fråga till arbetsmarknadsministern:

Är arbetsmarknadsministern beredd att föreslå förändring av nuvarande regelverk så att flyttningsbidrag i form av bohagstransport återinförs i syfte att öka rörligheten bland de arbetslösa?

Förhandlingarna leddes
av förste vice talmannen från sammanträdets början t.o.m. 4 § anf. 11 (del-
vis) och
av talmannen därefter till sammanträdets slut.

Vid protokollet

ULF CHRISTOFFERSSON

/Barbro Nordström

Tisdagen den 1 mars

1 § Justering av protokoll	1
2 § Meddelande om svar på interpellationer	1
3 § Svar på fråga 1993/94:363 om handläggningen i Peru av åtal mot medlemmar av landets armé	1
Statsrådet Alf Svensson (kds)	
Bertil Måbrink (v)	
4 § Svar på fråga 1993/94:377 om Indonesien och de mänskliga rättig- heterna	4
Statsrådet Alf Svensson (kds)	
Bertil Måbrink (v)	
5 § Svar på fråga 1993/94:380 om biståndsförvaltningen	6
Statsrådet Alf Svensson (kds)	
Kristina Svensson (s)	
6 § Svar på fråga 1993/94:371 om Gotland som en lågskattezon ...	8
Statsrådet Bo Lundgren (m)	
Kenneth Attefors (nyd)	
7 § Svar på fråga 1993/94:372 om skattefriheten vid bär- och svamp- plockning	10
Statsrådet Bo Lundgren (m)	
Harry Staaf (kds)	
8 § Svar på fråga 1993/94:374 om återbetalning av skatt på villaolja	11
Statsrådet Bo Lundgren (m)	
Inger Hestvik (s)	
9 § Svar på fråga 1993/94:375 om folkbokföring av biståndsarbetare	13
Statsrådet Bo Lundgren (m)	
Kristina Svensson (s)	
10 § Svar på fråga 1993/94:382 om reglerna om bosättning i folkbok- föringslagen	16
Statsrådet Bo Lundgren (m)	
Harry Staaf (kds)	
11 § Svar på fråga 1993/94:376 om informationen till Invandrarverket	19
Kulturminister Birgit Friggebo (fp)	
Berith Eriksson (v)	
12 § Svar på fråga 1993/94:379 om avvisning av personer med svåra funktionshinder	22
Kulturminister Birgit Friggebo (fp)	
Bengt Lindqvist (s)	
13 § Svar på fråga 1993/94:381 om separation av fäder och barn till följd av utvisning	24
Kulturminister Birgit Friggebo (fp)	
Ingela Mårtensson (fp)	

14 § Svar på frågorna 1993/94:355 och 366 om placeringen i häkte av personer som tagits i förvar m.m.	26
Justitieminister Gun Hellsvik (m)	
Magnus Persson (s)	
Birthe Sörestedt (s)	
15 § Svar på fråga 1993/94:359 om rehabiliteringen av fängelsedömda	29
Justitieminister Gun Hellsvik (m)	
Sten Andersson i Malmö (m)	
16 § Svar på fråga 1993/94:360 om Brottsofferfonden	30
Justitieminister Gun Hellsvik (m)	
Sten Andersson i Malmö (m)	
17 § Svar på fråga 1993/94:361 om Borås och Sjuhäradsbygdens tingsrätter	33
Justitieminister Gun Hellsvik (m)	
Lennart Brunander (c)	
18 § Meddelande om information från regeringen, m.m.	35
Talmannen	
19 § Hänvisning av ärenden till utskott	35
20 § Förnyad bordläggning	36
21 § Bordläggning	36
22 § Anmälan om interpellation	
1993/94:101 av Carl Fredrik Graf (m) om pensionsregler för reservofficerare	36
23 § Anmälan om fråga	
1993/94:383 av Magnus Persson (s) om flyttningsbidrag till arbetslösa	37